

Täysistunto

Tiistai 14.10.2025 klo 14.00—18.07

3. Hallituksen esitys eduskunnalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 143/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdientä jälkeen. — Ministeri Adlercreutz, olkaapa hyvä.

Keskustelu

14.00 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Valtioneuvosto on antanut lakiesityksen, jossa ehdotetaan lukuvuosimaksuja kolmansista maista ammatilliseen koulutukseen ja lukiokoulutukseen tuleville opiskelijoille. Jatkossa opiskelijat, jotka saapuvat Suomeen kolmansista maista nimenomaan opintojen vuoksi, olisivat lukuvuosimaksuvelvollisia sekä ammatillisessa koulutuksessa että lukiokoulutuksessa. Kyseiset opiskelijat eivät enää olisi valtionosuusrahoituksen piirissä, vaan heidän koulutuksensa rahoitettaisiin kerättävillä lukuvuosimaksuilla.

Maksullisuuden ulkopuolelle rajataan Euroopan talousalueella vakituisesti asuvat kolmansien maiden kansalaiset, vakiintuneiden ohjelmien kautta saapuvat vaihto-opiskelijat sekä tilapäistä suojelua saavat eli tällä hetkellä Venäjän hyökkäyssotaa paossa olevat ukrainalaiset. Lisäksi maksullisuuden ulkopuolelle rajataan kansainvälistä suojelua saavat sekä oppisopimuskoulutukseen työntekoon perustuvalla oleskeluluvalla tulevat opiskelijat.

Lukuvuosimaksut koskisivat niitä, jotka aloittavat opintonsa 1. elokuuta 2026 tai sen jälkeen.

Lakiesityksessä tarkennetaan lisäksi oppivelvollisuuslakia siten, että oppivelvollisuuden ulkopuolelle jäävät kolmansista maista tulevat henkilöt, jotka oleskelevat Suomessa opiskelutarkoituksessa. Lisäksi koulutuksen järjestäjille annetaan oikeus saada tietoa hakijan ja opiskelijan oleskeluluvasta sekä oikeus luovuttaa tietoja Maahanmuuttovirastolle. Tämä parantaa tiedonkulkua lukuvuosimaksuja määrättäessä. Jatkossa oleskeluluvan myöntäminen Suomeen opiskelua varten edellyttää, että opiskelija on maksanut koulutuksen järjestäjän määräämät maksut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

Tämä uudistus on osa laajempaa kokonaisuutta, jonka tavoitteena on valtiontalouden tasapainottaminen ja kuntien menojen hillitseminen. Samalla se tuo selkeyttä ja yhdenmukaisuutta kansainvälisten opiskelijoiden asemaan Suomessa.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto on samassa yhteydessä antanut lakiesityksen, jossa ehdotetaan, että ammatillisen koulutuksen järjestäjille avataan mahdollisuus myydä tutkintoon johtavaa tilauskoulutusta myös EU- ja Eta-maiden kansalaisille samalla tavalla kuin korkeakouluissa. Tämä laajentaa koulutusviennin mahdollisuuksia osaavan työvoiman kouluttamiseksi Suomeen sekä koulutuksen rahoituspohjan vahvistamista. Esitys tilauskoulutuksen laajentamisesta liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan.

Ärade talman! I propositionen föreslås bestämmelser om läsårsavgifter inom gymnasieutbildning och yrkesutbildning för studerande från tredjeländer. Propositionen avses träda i kraft den 1 augusti 2026 och gäller därmed dem som inleder sina studier den 1 augusti eller senare.

Propositionen gäller inte tredjelandsmedborgare som är stadigvarande bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller utbytesstuderande som kommer via etablerade program och som inte kommer att avlägga en hel examen eller hela gymnasiets lärokurs. Även personer som får tillfälligt skydd ska på samma sätt som i fråga om högskolorna lämnas utanför uttagandet av läsårsavgift. De som hör till familjen till en person som kommer till Finland från ett tredjeland för en längre tids arbete omfattas inte av avgiften, om denne har uppehållstillstånd i Finland innan han eller hon börjar studera här.

Studerande i läropliktsåldern, det vill säga studerande under 18 år, är enligt förslaget inte skyldiga att betala läsårsavgift. Personer under 18 år som har kommit till Finland med uppehållstillstånd för studerande i syfte att avlägga examen på andra stadiet är dock skyldiga att betala läsårsavgift.

Utbildningsanordnaren kan enligt förslaget i fortsättningen inte få statsandelsfinansiering för sådana studerande som ska betala läsårsavgift.

Propositionen innehåller även förslag gällande uppdragsutbildning. Det föreslås att det ska öppnas en möjlighet för anordnare av yrkesutbildning att sälja examensinriktad uppdragsutbildning så att de som utbildas är medborgare i EU och EES. Utbildningsanordnarna ska vara skyldiga att informera de studerande om deras rättigheter och deras skyldigheter. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Arvoisat edustajat, otetaan debattivaihe joksikin aikaa. Pyydän niitä henkilöitä, jotka haluavat nyt esittää kysymyksen ministerille, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Haluaako valiokunnan puheenjohtaja käyttää ensin puheenvuoron? Olkaa hyvä.

14.05 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys, joka nyt on tuotu, on myös hyvin paljon julkisuudessa tämän aihepiirin osalta keskusteluttanut, ja olisi varmasti hyödyllistä kuulla mielellään ministerin vastauksia siihen, miten tätä ilmiötä kokonaisuudessaan nähdään ja käsitellään ja miten voidaan varmistaa se... Nämä nuorethan, jotka tulevat tänne Suomeen opiskelemaan, eivät ole jo varttuneita niin kuin yliopisto-opiskelijat, vaan he ovat teini-iässä olevia nuoria, jotka tulevat lukio-opintoihin tai ammatillisen koulutuksen opintoihin, ja he tarvitsevat monella tavalla silloin tukea. He

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

ovat vielä keskenkasvuisia, ja itse ainakin kannan huolta siitä, että nämä lapset ja nuoret eivät jäisi murrosiän keskellä yksin. He usein tulevat vieraasta kulttuurista, eikä ole suomen eikä ruotsin kielen taitoakaan. Tämä kokonaisuus on tässä se, mikä eniten minua tämän ilmiön ympärillä huolestuttaa, ettemme anna väärää kuvaa siitä, että kaikki on hyvin täällä. Perheet kuitenkin luottavaisin mielin lähettävät lapsensa tänne opiskelemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

14.07 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillista koulutusta täytyy uudistaa, ja tämän hallituksen esitys on tervetullut. Tämä lisää joustoa, kannusteita ja toimintavapautta koulutuksen järjestäjille. On järkevää, että koulutus voi olla myös vientituote, koska osaaminen, laatu ja luotettavuus ovat suomalaisia vahvuuksia, joita maailmalla arvostetaan. On kuitenkin huolehdittava, että julkinen rahoitus kohdistuu suomalaisiin opiskelijoihin ja pysyvästi maassa asuviin. Pidän hyvänä, että uusi rahoitusmalli palkitsee vaikuttavuudesta eli siitä, että opiskelijat oikeasti valmistuvat, työllistyvät ja saavat osaamista, jota työelämässä nyt tarvitaan.

Pidän kuitenkin tärkeänä, että tehokkuuden rinnalla muistetaan yksilön tuki ja oppimisen oikeus. Uudistus vahvistaa erityisesti tuen saantia myös työpaikalla tapahtuvan koulutuksen aikana. Se on inhimillisesti ja yhteiskunnallisesti merkittävää. Oppimisen tuki ja erityinen ohjaus ovatkin uudistuksen ytimessä. Tätä olisi mielestäni täytynyt painottaa myös silloin kun oppivelvollisuusiän nostamista toteutettiin 18 ikävuoteen saakka. Nythän monet roikkuvat kirjoilla koulussa ilman motivaatiota, kun laki pakottaa, ja pakko ei koskaan luo osaamista. [Puhemies koputtaa] Tarvitsemme jatkossakin yksilöllisiä polkuja ja ohjausta, [Puhemies koputtaa] ja lisäksi oppilaat tarvitsevat perustaidot, joita nyt Petteri Orpon hallitus vahvasti painottaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar.

14.08 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Näin alkuun myös totean uutiset, jotka ovat koskettaneet ammatillista koulutusta ja sen tilannetta tällä hetkellä, josta jokaisen tulisi tässä salissa olla huolissaan.

Itse tästä esityksestä: Aivan kuten tässä valiokunnan puheenjohtaja totesi, mekin kannamme huolta toisen asteen opiskelijoista ihan jo siitä syystä, että he ovat lapsia ja erittäin nuoria, ja tietenkin heihin pitää kohdistua erityistä suojelua. Itse tässä pohdin myöskin sitä, onko myöskään lapsen edun mukaista tulla ilman perhettä ja vailla minkäänlaista verkostoa. Lapset ja nuoret tarvitsevat erityisesti siinä iässä tukea ja erilaista tukiverkostoa, ja yhtä lailla myöskin sitten pohdin näiden valitettavasti myös ikävienkin uutisten valossa, että kun puhutaan alaikäisistä lapsista ilman huoltajia, niin herää kysymys myös työperäisen maahanmuuton ehkä niistä ikävimmistä ilmiöistä, jotka koskettavat esimerkiksi hyväksikäyttöä.

Tässä esityksessä on paljon hyvää, mutta sanon, arvoisa ministeri, että tähän on varattu tosiaankin 12 miljoonan leikkaus, [Puhemies koputtaa] ja ammatillisesta koulutuksesta on tullut hyvin selkeä viesti siitä, että voi olla, että tämä on sitten vähän ylimitoitettu. [Puhemies koputtaa] Toivottavasti se leikkaus ei lähde sieltä koulutuksen puolelta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia, minuutti. [Nasima Razmyar: Pa-hoittelut!] — Edustaja Kosonen.

14.10 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä on tullut aika paljon lausuntoja. 104 lausuntoa luin tuolta lausuntopalautteesta, ja me sivistysvalio-kunnassa tietysti sitten käsittelemme tätä monelta kannalta.

Siellä meidän seudulla on esimerkiksi Sulkavan ja Rantasalmen lukiot, joissa on kansainvälisiä opiskelijoita, ja siellä kyllä ollaan kovasti huolissaan koulutuksen saavutettavuudesta ja siitä, voivatko nämä pienet lukiot sitten enää toimia sen jälkeen, kun maksullisuus tulee voimaan. Myös Lapissa on pitkät etäisyydet, ja siellä on myös samanlaisia tilanteita.

Tämä on tietysti linjassa hallituksen ja Suomen kansainvälistymiskehityksen kanssa, mutta tietysti mietityttää tämä osaajien Suomi. Kun myös osaajilla, ammattilaisilla, jotka tänne tulevat tekemään huippupaikoille töitä, on lukioikäisiä lapsia ja heiltä ilmeisesti myös sitten otetaan tämä maksu, [Puhemies koputtaa] niin miten te tähän suhtaudutte, opetusministeri? Minkälaisen viestin tämä Suomesta antaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt tuntuu, että kaikilla menee yli minuutin. Seuraavalla ei mene. [Naurua] — Edustaja Seppänen.

14.11 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on jatkossakin paikka, jonne kansainväliset opiskelijat voivat tulla opiskelemaan, mutta Suomen koulutusjärjestelmä ei voi olla globaali hyväntekeväisyyslaitos. Tämä esitys palauttaa järjen julkisten varojen käyttöön. Kun kolmansista maista saapuvat opiskelijat maksavat koulutuksestaan, säästyy veronmaksajien rahoja ja kuntien maksutaakka kevenee. Valtionosuusrahoituksen tulee kohdistua Suomessa pysyvästi asuviin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö muutti rahoituslakia viime joulukuussa, ja siinä lukiokoulutuksen yksikköhintaa korotetaan sitä mukaa kuin opiskelijamäärä vähenee, mikä tukee erityisesti näitä pieniä ja syrjäisiä lukioita. Arvoisa opetusministeri on asettanut myös työryhmän, jossa tehdään strategista näkemystä siitä, miten näitä etäopetuksen mahdollisuuksia, saavutettavuutta ja laatukriteereitä voidaan parantaa harvaan asutuilla alueilla ja siten mahdollistaa pienten lukuioiden toiminta jatkossakin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Pitko.

14.12 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutuksen maksutomuus on laajasti jaettu periaate, ja olen huolissani, että sitä ollaan kerta toisensa jälkeen murennettu 2000-luvun aikana. Toki toisaalta myös tarvitsemme Suomeen kipeästi uusia osaajia, mutta itse suhtaudun hieman skeptisesti siihen, onko alaikäisten lasten houkutteleva tällainen ratkaisu tähän pulmaan.

Toisaalta tässä myös yhdistyvät sekä nämä leikkaukset, mitä nyt ammatilliseen koulutukseen on toteutettu, ja toisaalta nämä maksujen kautta kerätyt uudet tulot, jotka myös lisäävät hallinnollista taakkaa. Eli nyt leikataan perusrahoituksesta ja lisätään samalla hallinnollista taakkaa ja tavallaan vähän niin kuin velvoitetaan oppilaitokset sitten kaupallistamaan tätä koulutusta. Työnantajien viesti tämän ammatillisen koulutuksen laadusta on ollut huolestuttava, ja toivon, että myös hallitus ottaa tämän asian tosissaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — V-painike on nyt kiinni, ja nämä henkilöt, jotka ovat tähän mennessä varanneet, saavat tässä debattivaiheessa puheenvuoron. — Seuraavaksi edustaja Honkasalo.

14.14 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tätäkään lakiesitystä ei tosiaan voi käsitellä ilman, että käsittelee ammatilliseen koulutukseen kohdistuneita massiivisia leikkauksia, jotka tällä kaudella ovat 120 miljoonaa. Väistämättä tämä vaikuttaa myös tilaajakoulutuksen kautta tullessiin opiskelijoihin, ja kun tämän vielä yhdistää Orpon hallituksen tekemään maahanmuuttopolitiikkaan, joka kaikin tavoin viestii ulkomaalaisille, että tulemme tekemään teidän elämästänne mahdollisimman vaikeata, niin voi kysyä hyvällä syyllä, kuinka todennäköistä on, että nämä opiskelijat sitten hyvin Suomeen kotoutuvat.

Tosiaan hyväksikäyttötapaukset nimenomaan näissä tilauskoulutustapauksissa ovat todella lohduttomia. Itsekin olen eduskuntaan sellaisen vierasryhmän vastaanottanut pari vuotta sitten, ja ne lupaukset, mitä näille opiskelijoille annettiin, eivät vastanneet ollenkaan sitä todellisuutta. Että kyllä tähän tilaajakoulutukseen ja koulutusvientiin tarvittaisiin ihan omat eettiset säännöksensä, ja olisin kysynyt ministeriltä, miten tätä eettistä puolta aiotaan edistää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

14.15 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tämä keskustelu kuulostaa siltä, että keskusta taitaa tässä salissa olla ainoa, joka puolustaa pieniä lukioita tässä maassa — ainoa, joka puolustaa pieniä lukioita. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Täällä lappilainen edustaja käytti äsken puheenvuoron, että hyvä esitys. Tämähän iskee nimenomaan sinne Lappiin, pieniin lukioihin, joissa on ollut näitä kansainvälisiä opiskelijoita: hyvät kokemukset, opetus tapahtuu suomen kielellä, oppilaat ovat sinne juurtuneet. Ei me keskustassa ainakaan tämmöistä esitystä voida kyllä millään kannattaa. Tämä tulee nimenomaan iskemään Lappiin, Itä-Suomeen, pieniin lukioihin, niin kuin edustaja Kosonen toi tässä muutamia esimerkkejä esille, eikä pelkästään lukioihin, vaan myöskin sinne perusopetuksen puolelle, koska me tiedetään, että jos lukio lähtee paikkakunnalta, niin siellä on myöskin perusopetus ja siihen liittyen pätevät opettajat yhteisessä käytössä, eli tarvitaan myöskin lukioita, ja myöskin opetuksen saavutettavuuden kannalta.

Kysyisin vielä opetusministeriltä: oliko näin, että Suomi tulee tämän esityksen jälkeen olemaan ainoa maa Euroopassa, joka perii lukukausimaksuja opetuksesta, [Puhemies koputtaa] joka tapahtuu kansalliskielellä eli suomen kielellä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Koponen.

14.16 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! EU- ja Eta-alueiden ulkopuolisille opiskelijoille asetetaan lukuvuosimaksut ammatillisessa ja lukiokoulutuksessa. Heidän opintojaan eivät siis jatkossa veronmaksajat maksa, kuten tällä hetkellä maksavat. Jo aiemmin tällä kaudella lukukausimaksut tulivat korkeakouluihin täyskatteel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

lisiksi EU- ja Eta-alueiden ulkopuolisille opiskelijoille, ja nyt maksut opinnoista ulotetaan myös toiselle asteelle, mikä on erittäin hyvä asia.

Puhemies! Kesällä uutisoitiin, kuinka muun muassa kiinalaisia lukiolaisia Suomeen tuova yritys on suututtanut kiinalaiset vanhemmat katteettomilla lupauksilla, eli kyseisen yrittäjän toiminnalla tahrataan Suomen mainetta, sumutetaan aasialaisia alaikäisiä opiskelijoita ja siinä sivussa hyväksikäytetään suomalaista koulutusjärjestelmää.

Arvoisa puhemies! Se loppuu nyt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laiho.

14.17 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulutuksen maksuttomuus Suomessa on tärkeää, jotta kaikilla on mahdollisuus edetä taustoista riippumatta, mutta Suomi ei voi toimia kuitenkaan koko maailman kouluttajana ja koulutuksesta aiheutuu myös kustannuksia. On siis vain järkevää ja perusteltua, että kolmansista maista tuleville asetetaan lukukausimaksut nyt tässä esityksessä sekä lukio- että ammatilliseen koulutukseen. Huolta on myös herättänyt se, että tänne on tuotettu alaikäisiä lapsia näihin oppilaitoksiin ja heidän toimeentulostansa ei ole huolehdittu.

Itseäni huolettaa myös se, että vieraskieliset opiskelijat tarvitsevat yhä enemmän toimeentulotukea Suomessa, vaikka lainsäädäntöä on pyritty muuttamaan sen välttämiseksi. Tässä tulee myös yhdenvertaisuuskysymys suomalaisiin opiskelijoihin, jotka elävät opintotuella ja ottavat opintolainaa. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Joilta te leikkaatte!] Kun mietitään tätä sosiaaliturvaa ja toimeentulotukea, millä varmistetaan, että heillä on myös edellytykset täällä selviytyä ilman toimeentulotukea?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

14.18 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen tulee olla etusijalla suomalaisissa kouluissa ja oppilaitoksissa. Suomi tarvitsee suomea puhuvia osaajia ja tekijöitä niin sosiaali- ja terveysalalle kuin palveluammatteihinkin.

Tässä lakiesityksessä ammatillisen koulutuksen lukukausimaksut otetaan käyttöön kolmansien maiden opiskelijoille. Oppilaitoksella on lisäksi oikeus saada opiskelijan opiskelulupatiedot ja antaa tietoja myös Maahanmuuttovirastolle. Merkittävää tässä on myös se, että kolmansien maiden opiskelijoita ei lueta valtionosuusrahoituksen piiriin, joten verorahoilla tehtäviltä yksityisiltä toimijoilta maahanmuutto koulutehtailuun loppuu.

Tämä lakiesitys kohdistuu Suomessa asuville opiskelijoille. Haluan korostaa erityisesti perustaitojen oppimista, jonka varaan voidaan rakentaa ammatillinen osaaminen ja sitä kautta Suomen kasvu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma.

14.19 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä, hän tämä esitys ja tämä keskustelu ovat oikein malliesimerkki siitä, että ollaan vieraantuneita siitä arkitodellisuudesta, mitä siellä tapahtuu. Tämä on minusta hyvin erikoinen lähestymistapa, että jos on joku ongelma, niin sitten ainoa konsti on kieltää koko homma eikä kenties parantaa vaikka toimintatapoja. Tosi moni kansainvälinen opiskelija, joka tulee Suomeen, opiskelee lukiossa, oppii hienosti kielen, hakee sen jälkeen suomenkieliseen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

koulutukseen ja jää tänne suomen kielellä opiskelemaan ja töitä tekemään. Kun meillä tämän esityksen seurauksena todennäköisesti kansainväliset opiskelijat lukioista vähenevät, se vähentää suoraan myös sitä, millä tavalla saadaan esimerkiksi päteviä opettajia niihin vieressä oleviin yläkouluihin, siis sinne peruskoulun puolelle ja sinne lukioon myös. Ja kun minä sitten silmäilin tuota, niin eihän tässä nyt oikeasti tilalle kuitenkaan tule mitään. Minun mielestäni meidän velvollisuus on se, että joka ikinen lapsi ja nuori pääsee täällä tasavertaisesti kouluttautumaan, eikä tämä esitys tosiasiaassa vie meitä siihen suuntaan.

Haluaisin kysyä arvoisalta ministeriltä: millä te pidätte huolen, että meidän pienet lukiot pysyvät tästä teidän esityksestänne huolimatta pystyssä, vai onko teidän mielestänne inhimillistä, että esimerkiksi pohjoisessa ihminen joutuu lähtemään yli sadan kilometrin päästä kodistaan lukioon?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

14.21 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Viimeksi eilen saimme katsoa uutisista ammatillisen koulutuksen kriisistä ja siitä, kuinka vakavia tapaturmia on ammatillisessa koulutuksessa sattunut, kun nimenomaan etäopiskelua on paljon ja opiskelijoilla ei ole riittävästi läsnäolokoulutusta ja opettaja ei kerkeäkään olemaan vahtimassa kaikkia työvaiheita, vaikka pitäisi.

Me työvaliokunnassa saimme olla viime viikolla matkalla Britanniassa, jossa nimenomaan ovat kyllä olleet lukukausimaksut jo pidemmän aikaa voimassa. Siellä kasvaa intialaisten ja kiinalaisten opiskelijoitten määrä eksponentiaalisesti, vaikka siellä on lukukausimaksut. Onko tässä esityksessä yhtään vilkuiltu viereen, mitä se voi aidosti tarkoittaa? Nythän te leikkaatte sen rahan, tuli niitä opiskelijoita tänne tai ei sieltä ulkomailta, 12 miljoonaa, ja vaikka ei päästäisi niihin tavoitteisiin, niin kuinka tällä esityksellä nyt aiotaan varmistaa se, että sillä kielitaidolla täällä saavat turvallista opetusta niin suomalaiset kuin ne maksaneet opiskelijat ilman, että se koulutus tapahtuu etänä? Ymmärtäisin, jos tämä esitys lisäisi [Puhemies koputtaa] sen rahan sinne suomalaisille opiskelijoille, mutta nythän te leikkaatte sen rahan jo etukäteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

14.22 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalainen koulutus on rakennettu työn, sivistyksen ja rehellisyyden varaan, ei bisneksen tai maahanmuuton väyläksi. On oikein ja kohtuullista, että jatkossa kolmansista maista tulevat opiskelijat maksavat itse koulutuksensa eivätkä suomalaiset veronmaksajat. Koulutuksen järjestelmä ei ole kauppatavaraa, vaan se on osa meidän yhteistä kansallista omaisuuttamme, johon me olemme panostaneet. Suomen koulujen tehtävä on kasvattaa suomalaisia lapsia ja nuoria, antaa heille juuret, kieli ja tulevaisuus tässä maassa. Meidän on pidettävä kiinni siitä, että suomalainen koulutus palvelee ensisijaisesti suomalaisia. Tämä esitys palauttaa oikeudenmukaisuuden ja terveen järjen suomalaiseen koulutuspolitiikkaan.

Arvoisa opetusministeri, suomalainen koulutus tarvitsee myös rahaa tässä ajassa, kuten olemme täällä salissa kuulleet monessa puheenvuorossa. Miten tämä esitys tukee taloudellisesti Suomen koulutusta ja sen tarpeita meidän lasten ja nuorten hyväksi? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

14.23 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Julkisuudessa on näitä lukukausimaksuja perusteltu muun muassa sillä, että ulkomaalaisiin opiskelijoihin liittyy negatiivisia lieveilmiöitä. Esimerkiksi Rantasalmen lukion lausunnossa todetaan tähän seuraavaa heidän oman lukionsa kokemusten perusteella: ”Emme ole havainneet mitään kansainvälisiin opiskelijoihin liittyviä negatiivisia lieveilmiöitä kunnassamme. Usean vuoden kokemukset Rantasalmella EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta rekrytoituista lukiolaisista ovat pelkästään myönteisiä. Lukion opiskelijamäärä on noussut. Kansainväliset opiskelijat ovat motivoituneita ja omaavat hyvät pohjataidot suomalaiseen lukiokoulutukseen. He valmistuvat ajallaan ylioppilaiksi. He kehittävät lukion opiskeluilmapiiriä. He ovat aktiivisia harrastajia. Maaseudun nuoret voivat kansainvälistyä omassa koulussaan ja saavat uusia ystäviä ja kontakteja toiselta puolelta maailmaa. Kirjasto on järjestänyt lukiolaisten taidenäyttelyitä. Kunnan tyhjä kiinteistö on voitu ottaa opiskelija-asuntokäyttöön, ja muun muassa kaupat, seurakunta ja ikääntyneiden palvelut ovat saaneet tarvitsemiaan kesätyöntekijöitä.” Tämä hallituksen esitys ei kyllä edistä näistä asioista oikeastaan yhtäkään. [Kimmo Kiljunen: Hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen.

14.24 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on meillä käsittelyssä semmoinen asia, että kolmansista maista tuleville opiskelijoille asetetaan lukukausimaksut ammatillisessa ja lukiokoulutuksessa, ja hyvä niin. Oikeastaan ministeriltä voisin sellaista kysyä, paljonko tämä olisi säästänyt Suomessa, jos tämä olisi ollut aina käytössä, koska monessa maassahan tämä on aina käytössä. Emme me mitenkään voi olla koko maailman kouluttajana, se on ihan selvä juttu.

Hämentävää, kun tuolta keskustan puolelta kuuluu, että siellä ei oikeastaan millään tavalla arvella, mikä siinä olisi epämääräistä, mutta on kuultu monenlaista. Vilunkia on voinut siellä olla ja tämmöisiä, ei aina mene kaikki oikeasti. Kyllä semmoista kritiikkiäkin toivoisi sieltä keskustan puolelta kuuluvan.

Toivon, että tämä esitys etenee normaalisti. Tämä on hyvä esitys. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

14.25 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt meni edustaja Reijoselta sekaisin keskustan paperit ja lukioiden lausunnot. Minusta on oleellista, että lukioiden lausunnot otetaan tosissaan, ammatillisen koulutuksen lausunnot ja muut. Niitä ihmisiä, jotka paikan päällä tietävät, miten asiat ovat, pitää nyt kuunnella.

Missä ovat pienten lukioiden, syrjäseutujen, aikuislukioiden ja ammatillisen koulutuksen puolustajat nyt, kuuluu minun kysymykseni. Olen erittäin huolissani ammatillisen koulutuksen tulevaisuudesta. Ensin ammatilliselta koulutukselta vietiin 11 000:ta opiskelijavuotta vastaava summa, sitten olemme romuttaneet aikuiskoulutusta, joka vastaa noin puolta ammatillisen koulutuksen opiskelijamääristä, jos ei jopa enemmän, ja nyt tulee tämä 12 miljoonan euron leikkaus ammatilliseen koulutukseen. Suunta on todellakin väärä.

Koen vahvasti, että me olemme tässä taantumakeskustelussa ja matalapaineessa unohtaneet sen, miten Kauppakamari ja Suomen Yrittäjät sanoittivat osajapulaa silloin, kun Suomi vielä kasvoi. [Puhemies koputtaa] Yli 70 prosenttia yrityksistä ilmoitti, [Puhemies:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

Aika!] että kasvun este on osaajien löytyminen. Miten tämä ratkaistaan? [Juha Mäenpää: 18 vuotta sitten!] — Kaksi vuotta sitten.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

14.27 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä ihmettelen keskustan ja SDP:n puheenvuoroja täällä salissa. Me puhumme siitä, otetaanko kolmansista maista tulevilta opiskelijoilta lukuvuosimaksuja vai ei toisella asteella. Itse näen, että jos ihminen saapuu tänne ulkomailta nauttimaan suomalaista koulutusta, on reilua, että hän maksaa siitä koulutuksestaan. Ei Suomi voi olla koko maailman sosiaalitoimisto, eikä Suomi voi olla koko maailman koulutuskeskuskään, ainakaan ilman, että siitä peritään asianmukaista maksua.

Ei voi olla niin, että syrjäseutuja pidetään tekohengityksellä elossa siten, että otetaan ulkomailta opiskelijat täyttämään meidän lukiot ja koulut ilman, että siitä peritään edes maksua. Tämä on aivan ihmeellinen ajatus, mikä keskustalla on, että syrjäseudut pidetään elossa sillä, että tuodaan koko Intia ja Kiina opiskelemaan suomalaisiin lukioihin ilman, että heiltä peritään edes korvausta siitä, että he saavat suomalaista koulutusta.

Meillä ovat rahat tiukassa. Opiskeluun ja koulutukseen kohdistuu erilaisia säästöjä hallituskaudesta toiseen. Eikö ole fiksua, [Puhemies koputtaa] että varataan ja priorisoidaan ne rahat suomalaisten kouluttamiseen, ei koko maailman kouluttamiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

14.28 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä esitys selkeyttää koulutuksen rahoitusta, mikä tukee julkisen talouden kestävyyttä. Kolmansista maista tulevat opiskelijat velvoitetaan jatkossa maksamaan lukuvuosimaksuja, jolloin he eivät enää kuulu valtionosuusrahoituksen piiriin. Tämä on oikeudenmukainen ja harkittu ratkaisu, joka varmistaa, että julkiset varat kohdentuvat tasapainoisesti ja kuntien rahoitusvastuu kevenee.

Samalla koulutuksen järjestäjien tiedonsaantioikeuksia täsmennetään, jotta väärinkäytöksiin voidaan puuttua ja opiskelijoiden oleskelulupatiedot pysyvät ajan tasalla.

Muutokset tukevat hallituksen tavoitetta rakentaa hallittua, vastuullista ja selkeää koulutuspolitiikkaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Kolme puheenvuoroa vielä pyydettyä: Kumpula-Natri, Rintamäki ja Kauma. Sen jälkeen ministerin vastaus.

14.29 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kaikkein ikävintä se, että me tiedämme kroonisen lähiopetuksen pulan meidän ammattikouluissa ja tässä hallituksen esityksessä tulee mukana 12 miljoonan euron leikkaus. Se on tietenkin arvio siitä, että ostajia löytyy, ja kunnat ja valtio saisivat sitten säästöä osuudestaan, kun oppilaat tulisivat ja ostaisivat näitä, mutta en ole ihan varma, että jokaisella paikakunnalla pystytään lukiota sitten säilyttämään. Sitä kauttahan voi tulla vaikka lisäsäästöä. Mutta ammattikouluissa tämän olisi ehdottomasti voinut jättää sinne pohjiin, eikä täskin tehdä säästölakia tässä tilanteessa, joka lähiopetuksessa siellä on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

Toisena toivon tarkkaan perättävän sitä, kun hallituksen esitys päätyi tällaiseen poikkeuksien luetteloon, mitä ihmisryhmiä tämä ei koske, ja olemme aikaisemminkin nähneet ongelman siinä, että alle 18-vuotias on lapsi mutta toinen aste menee sen rajan yli. Onko onnistuttu tarkastelemaan, että ei käy tilanteita, joissa lapsi on täällä perheen kanssa aloittanut jo koulutuksen ja sitten tulee tämmöinen, että on mahdotonta jatkaa oppimista loppuun saakka?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

14.30 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei ole suomalaisen veronmaksajan tehtävä kustantaa julkisrahoitteisia toisen asteen koulutuksia ulkomaalaisille, vaan koulupaikat on tarkoitettu ensisijaisesti suomalaisille ja Suomessa jo asuville. Nyt meillä on kuitenkin tilanne, jossa suomalaista koulutusta markkinoidaan ulkomailla voimakkaasti ja usein Suomen mahdollisuuksia jopa valheellisesti. Pettyneiden ulkomaalaisten tilityksiä olemme saaneet lukea lehdistäkin viime aikoina. Eräät ovat tehneet tästä tuottavan bisneksen itselleen pyrkien hyödyntämään avokätistä koulutusjärjestelmäämme. Nyt siihen tulee muutos.

Svenska Yle uutisoi pari päivää sitten, että Vaasassa oli kokkikoulutukseen hakenut 2 000 nigerialaista parin päivän sisään. Onko siinä mitään järkeä? [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ole!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kauma.

14.31 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä aloite on hyvä. On tärkeää, että koulutus lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa on maksutonta suomalaisille, mutta ei sen tarvitse olla maksutonta kolmansista maista tuleville. Tämän jälkeenkin EU- tai Eta-alueen ulkopuolelta tulevat opiskelijat ovat tietenkin tervetulleita, mutta lukukausimaksua vastaan.

Arvoisa puhemies! Ymmärrän sen, mitä täällä on sanottu, että ulkomaiset opiskelijat ylläpitävät syrjäseutujen lukioita, mutta koulutus myös maksaa. Pätevistä opettajista on pulaa, joten resurssit on kohdistettava sinne, missä on aitoa kysyntää ja tarvetta. Kustannuksia lisää myöskin se, että ulkomailta tulevat nuoret tarvitsevat monenlaista tukea, ja varsinkin jos heillä on myös perheet mukana, tämä lisää kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä: millaisista lukumääristä me puhumme, kun puhumme ulkomaisista opiskelijoista, ja millaisista lukukausimaksuista, kuinka suurista, me puhumme, kun näistä puhumme? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri, olkaa hyvä. Enintään viisi minuuttia.

14.33 Opetusministeri Anders Adlercreutz: Arvoisa puhemies, ärade talman! Tässä monta asiaa voi olla totta ja tärkeitä samaan aikaan.

On ihan hyvä, että Suomeen tullaan opiskelemaan. Suomi tarvitsee opiskelijoita, Suomi tarvitsee osaajia. Suomen demografinen kehitys on hyvinkin huolestuttavalla tolalla.

Toinen asia on, että valtiontalous on haastavassa tilanteessa, ja silloin on järkevä pohtia, minkälaisia asioita ja mitä asioita kustannetaan verovaroin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

Kolmas asia on se, että etenkin lukiokoulutuksessa mutta pitkälti myöskin ammatillisessa koulutuksessa iso osa tämän lain piirissä olevista nuorista on alaikäisiä, ja voi pohtia, missä laajuudessa tämä on sellaista toimintaa, jota kannattaa julkisin varoin edistää. Alaikäinen on huoltajan tarpeessa ja tarvitsee tukea, ja kaikissa tilanteissa tämä ei ole onnistunut, ja on syntynyt lieveilmiöitä ja on syntynyt ongelmia. Toisaalta on myöskin paljon sellaisia tilanteita, joissa tämä on ollut ongelmatonta — sekin on tässä tietenkin hyvä sanoa.

Sitten on tavallaan se neljäs asia, että miten pystymme ylläpitämään laajaa lukioverkkoa, joka on ehkä nyt se kriittisin kysymys Suomessa, miten voidaan ylläpitää lukio lähipalveluna. Olen sitä mieltä, että se lukion ylläpitäminen ei voi perustua siihen, että muualta houkutellaan opiskelijoita Suomeen, joskus ehkä vähän epärealistisin odotuksin, vaan tätä pitää lähestyä toisesta kulmasta. Siksi olemme uudistaneet lukion rahoituslakia, jolla pyrimme auttamaan pienten lukioiden asemaa. Siksi meillä on demografista muutosta tutkiva työryhmä, joka pyrkii löytämään keinoja tässä muuttuneessa tilanteessa järjestää opetusta niin, että se ei olisi sadan kilometrin päässä — niin kuin yksi keskustan edustaja tässä äsken sanoi. Se liittyy järjestämistapoihin ja se liittyy yhteistyömuotoihin, mutta kyllä minä ajattelen, että jos ratkaisu on se, että suuressa määrin ikään kuin houkutellaan ja tuodaan opiskelijoita ulkomailta, niin ei se tunnu kauhean kestävältä mallilta. Tämä on haastava tilanne, jossa pyrimme löytämään ratkaisuja. Tämähän ei näitä kaikkia asioita ratkaise ja tarvitaan muita toimia, mutta haaste on todellinen, ja siihen tietenkin suhtaudumme vakavasti.

Sitten on syytä huomata, että Suomen koulutuksen maine maailmalla on todella hyvä. Edustaja Honkasalo sanoi, että kuka tänne haluaisi tulla. Kyllä minä uskon, että tänne aika moni haluaa tulla. Meidän maine on hyvä. Varmaan sinänsä voisimme tehdä paljonkin asioita, jotta tätä mainetta vielä vahvistettaisiin. Samaan aikaan kun teemme tämän uudistuksen, olemme esimerkiksi mahdollistaneet englanninkielisen lukio-opetuksen ja olemme mahdollistaneet englanninkielisen lukiotutkinnon. Tälläkin tavalla teemme Suomeen muuttamisen helpommaksi. Tälläkin tavalla varmistamme sen, että kun perheet tulevat tänne töihin, niin heillä on helpompi väylä englanninkieliseen opetukseen ja sen kautta kiinni siihen, että pääsee sisään siihen suomalaiseen koulutusjärjestelmään, jonka maine maailmalla vieläkin on äärimmäisen hyvä.

Sitten tietenkin kun valtio ei rahoita jotain vaan rahoitus siirtyy niille opiskelijoille, se tarkoittaa, että valtionrahoitus vähenee, mutta ei tätä leikkauksena voi pitää. Toinen maksaa sen, minkä toinen aikaisemmin on maksanut.

Ammatillisesta koulutuksesta puhuttiin, ja puhuttiin turvallisuudesta. Siihen tapaukseen, joka on ollut uutisissa ja Ylen MOT-ohjelmassa, liittyi laiminlyönti, josta seurasi tuomio. Se ei liittynyt rahoituksen tilanteeseen. Siinä, että opettaja ei ole paikalla, ei ole kyse siitä, että rahoitus olisi se ongelma. Opettajan tulee tietenkin olla paikalla opetustilanteessa ja valvoa opetusta.

Kemppi kysyi osaamispulasta: Tämä ei koske oppisopimuskoulutusta. Samaan aikaan ammatillisen koulutuksen osalta muutamme toiminnanohjausta, joka myöskin kannustaa siihen yritysten kanssa tehtävään yhteistyöhön. Ehkä ammatillisesta koulutuksesta erikseen voin mainita, että vaikka otanta ei ole kovin iso, niin kun viime viikolla olin Itä- ja Kaakkois-Suomessa ja juttelin parin ammatillista opetusta tarjoavan koulun kanssa, [Puhemies koputtaa] niin kumpikin piti tätä uudistusta itse asiassa hyvänä asiana ja tilannetta selkeyttävänä asiana. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ehdimme ottaa puhujalistalta yhden puheenvuoron: edustaja Honkasalo. Sitten siirrymme seuraavaan asiaan.

14.39 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Ehkä alkuun pari kommenttia koomusedustajille:

Kun täällä esimerkiksi edustaja Laiho sanoi, että Suomi ei voi toimia koko maailman kouluttajana, niin tämä nyt on tämmöinen uusi metafora tälle rasistiselle ilmaisulle, että Suomi ei voi toimia koko maailman sosiaalitoimistona, kun me samaan aikaan tiedetään, että kyllä ne muuttoliikkeet koulutuksen näkökulmasta suuntautuvat vielä, ministeri, aika paljon eri maihin kuin Suomeen tällä hetkellä.

Ehkä kiinnostavaa tässä keskustelussa on se, että minulla vasemmistolaisena on hyvin kriittinen näkökulma tähän koulutuksen markkinaehtoistamiseen ja koulutusbisnekseen, mutta argumentit sitä vastaan ovat erilaisia kuin perussuomalaisilla. Perussuomalaiset haluavat, ettei Suomeen tule ketään, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei pidä paikkaansa!] ja me taas ajatellaan, että ulkomaalaistaustaisten olosuhteista pitää pitää huolta. On totta, että nämä keissit, mitä esimerkiksi täällä ammatillisessa koulutuksessa on ollut, ovat todella lohduttomia ja surullisia.

Sitten edustaja Kauma täällä totesi näistä niukoista resursseista, että pitää miettiä tarkein, mihin ne riittävät. Niin, se on arvovalintakysymys, että päätitte leikata ammatillisesta koulutuksesta 120 miljoonaa, vaikka joka ikinen hallituspuolue lupasi ennen viime eduskuntavaaleja, että koulutuksesta ei leikata. Ilmeisesti se koulutuslupaus ei sitten koskenutkaan ammatillisen koulutuksen opiskelijoita.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tosiaan ottanut väärän ja kenties kohtalokkaan suunnan koulutuspolitiikassa. Kuluneen vuoden aikana mediassa ovat olleet hyvin laajasti esillä ammatilliseen koulutukseen kohdistuneet valtavat leikkaukset, joita on tehty niin Sipilän kuin Orpon hallituksen kausilla. Amiksissa leikkaukset sekä osaamisperustaisuuteen perustuva rakenne näkyvät nyt lähiopetuksen ja sivistysaineiden tuntimäärien romahtamisena, opetushenkilöstön irtisanomisina, koulun arjen pirstaloitumisena ja oppimisen kriisinä.

Koulutuspolut ja osaaminen eriytyvät kovaa vauhtia kaikilla oppiasteilla. Sen sijaan, että hallitus lähtisi tukemaan toisen asteen oppilaitoksia niiden valtavien haasteiden kanssa, hallitus itse asiassa nyt esittää koulutusbisneksen avaamista entisestään. Käsittelyssä olevaa hallituksen esitystä ja tilauskoulutusten myynnin laajentamista EU- ja Eta-ryhmille perustellaan vastaamalla ”erityisesti osaajapulaan, kun tutkintoon johtavaa koulutusta voidaan myydä markkinoilla”. Tässä on oikeistohallituksen resepti ja yhteiskunnallinen visio: markkinaistetaan julkinen palvelu, niin kyllä kaikki järjestyy. Ja tosiaan tuossa debattipuheenvuorossakin sanoin, että sekä koulutusviennin että koulutustuonnin kannalta tarvittaisiin myös tarkempaa eettistä tarkastelua. Toivoisin myös tässä salissa istuvilta päättäjiltä kunnianhimoisempia ja linjakkaampia koulutuspoliittisia esityksiä.

Samalla kun ammatillisten oppilaitosten on vaikea tarjota opiskelijoille riittävää tukea oppimiseen, oikeisto toivoo sormet ristissä, että Suomi näyttäytyisi houkuttelevana paikkana, jossa maksettaisiin isoja lukukausimaksuja ja tilattaisiin koulutuspaketteja. Tilauskoulutukset eivät ole kokonaisuudessaan tutkintokoulutuksen ulkopuolella. Resurssit ja osaavat opettajat joudutaan hakemaan olemassa olevien tutkintokoulutusten sisältä. Ristiriidat koulutuspolitiikan saralla ovat räikeitä.

Arvoisa puhemies! Esityksessä tunnistetaan, ettei nykymuotoinen tilauskoulutussääntely riitä suojaamaan kansainvälisiä opiskelijoita huijauksilta. Muutama vuosi taaksepäin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

luimme uutisista, kuinka useat kenialaiset opiskelijat joutuivat huijauksen kohteeksi ja pahoihin velkaongelmiin osallistuessaan tilauskoulutukseen Suomessa. Sääntelyn tulisi tähdätä turvaamaan kansainvälisten opiskelijoiden oikeudet ja mahdollisuudet vaikuttaa tilauskoulutukseen ja osallistumiseen myös koulutuksen aikana. Ei ole riittävää, että opiskelija vain ruksittaa lukeneensa tilaajan ja koulutuksen järjestäjän välisen sopimuksen. Opiskelijan tilanne voi muuttua koulutuksen aikana, opiskelija voi sairastua, maailmantilanne voi muuttua tai kustannukset nousta opiskelijalle kestäättömiksi. Opiskelijan oikeusturvaa olisi varmistettava nykyistä esitystä paremmin. Myös opiskelijan yksityisyydensuojaa olisi kiinnitettävä nykyistä esitystä paremmin huomiota.

Arvoisa puhemies! Lisäksi hallitus esittää lukuvuosimaksuja EU- ja Eta-maiden ulkopuolisille opiskelijoille. Suomalainen koulutusjärjestelmä ei kaipaa yhtään enempää luokkapolitiikkaa eikä kansainvälisten opiskelijoiden aseman heikentämistä. Kaikkia opiskelijoita tulisi kohdella yhdenvertaisesti, niin lukukausimaksujen kuin esimerkiksi opiskelija-ruokailun ja oppimateriaalien osalta. Ongelma esityksessä on, että myös koulutuspolitiikkaan sekoitetaan yhä useammin kiristyvän maahanmuuttopolitiikan agenda välittämättä pitkän aikavälin tavoitteista työllisyyteen tai kansainvälistymiseen liittyen.

EU:n ulkopuolelta Suomeen haluavat opiskelijat ja työntekijät kohtaavat Suomessa yhä kiristyneemmän asenneilmapiirin, ja tässä voi hyvin kysyä, miten kukaan opiskelija voi tällaisessa tilanteessa perustavanlaatuisesti kotoutua Suomeen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.45.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.07.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.07 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on tärkeä askel kohti tulevaisuuden koulutus- ja työelämäpolitiikkaa. Esityksen tavoitteena on perustaa valtakunnallinen... — Otetaanpa uudestaan, meni väärästä täpistä. — Tämä hallituksen esitys on merkittävä uudistus suomalaisen ammatillisen koulutuksen kehittämisessä. Esityksessä avataan ammatillisen koulutuksen järjestäjille mahdollisuus myydä tutkintoon johtavaa tilauskoulutusta EU:n ja Eta-maiden kansalaisille. Kyse on joustavuudesta ja reagoinnista ajan tarpeisiin. Emme voi sulkea silmiämme Suomen osaajapulalta, elinkeinoelämän muuttuvilta vaatimuksilta tai kansainvälistymiseltä. Siksi on tärkeää, että toimimme tilanteen ratkaisemiseksi. Tämän keskeisen muutoksen yhteydessä lakiin tuodaan myös täsmennyksiä, joilla vahvistetaan opiskelijoiden oikeuksia ja velvollisuuksia. Tämä lisää koulutuksen järjestämisen vastuullisuutta ja parantaa opiskelijoiden oikeusturvaa. Samalla se vahvistaa koulutuksemme sopimuksellisuutta ja avoimuutta.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys selkeyttää koulutuksen rahoitusta, mikä tukee julkisen talouden kestävyyttä. Kolmansista maista tulevat opiskelijat velvoitetaan jatkossa maksa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

maan lukuvuosimaksuja, jolloin he eivät enää kuulu valtionosuusrahoituksen piiriin. Tämä on oikeudenmukainen ja harkittu ratkaisu, mikä varmistaa, että julkiset varat kohdentuvat tasapainoisesti ja kuntien rahoitusvastuu kevenee. Samalla koulutuksen järjestäjien tiedonsaantioikeuksia täsmennetään, jotta väärinkäytöksiin voidaan puuttua ja opiskelijoiden opiskelulupatiedot pysyvät ajan tasalla. Muutokset tukevat hallituksen tavoitetta rakentaa hallittua, vastuullista ja selkeää koulutuspolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteet ovat selkeät. Siinä halutaan ennen kaikkea vahvistaa osaamista, vastata työvoimapulaan ja turvata julkisen talouden kantokyky. Koulutuksen avaaminen tilauskoulutuksen muodossa laajemmalle yleisölle lisää Suomen houkuttelevuutta ja mahdollistaa uudenlaiset yhteistyömuodot työelämän ja koulutuksen välillä. Kyse ei ole koulutuksen kaupallistamisesta vaan sen kehittämisestä niin, että ammatillinen koulutus pysyy ajassa kiinni ja palvelee sekä nuoria että yhteiskunnan tarpeita. Samalla koulutusjärjestelmän mahdollisuudet suomalaisena korkean tason innovaationa paranevat. Tämä on vastuullinen ja tulevaisuuteen katsova esitys, joka vahvistaa Suomen osaamisperustaa ja työllisyyttä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

17.11 Jorma Piisinen ps: Arvoisa herra puhemies! Suomalainen koulutusjärjestelmä on ollut vuosikymmenten ajan yksi yhteiskuntamme vahvimista tukipilareista. Sen avulla olemme rakentaneet hyvinvointia, osaamista ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia suomalaisille nuorille ja aikuisille. Siksi koulutukseen liittyvistä uudistuksista on puhuttava vakavasti ja arvostaen, mutta myös kriittisesti ja vastuullisesti.

Suomen koulutusjärjestelmän ensisijainen tehtävä ei ole rakentaa uutta koulutusmarkkinaa ulkomaalaisille opiskelijoille tai työntekijöille vaan turvata kotimainen osaaminen ja vastata suomalaisten työelämän tarpeisiin. Ymmärrän koulutusjärjestelmämme tarjoavan mahdollisuuden maksuttomaan kouluttautumiseen EU- ja Eta-maiden suuntaan. Ajattelen kuitenkin niin, että se ei saa syrjäyttää suomalaisen opiskelijan mahdollisuuksia opintoihin ja että sitä hyödynnettäisiin siinä tapauksessa, että koulutusjärjestelmässämme on ylikapasiteettia, jonka saisimme hyödynnettyä taloudellisesti ulkomaalaisen opiskelijan siirtyessä työmarkkinoille Suomessa.

Tilaukoulutuksessa on jo nykyisellään havaittu monia ongelmia, muun muassa epäselviä sopimuksia, maksamattomia koulutusmaksuja ja jopa opiskelijoiden hyväksikäyttöpauksia. Näitä epäkohtia ei tule lisätä avaamalla järjestelmää laajemmalle vaan pikemminkin korjata ja valvoa nykyisiä rakenteita tiukemmin.

Verovaroin rahoitettua koulutusta ei saa käyttää väylänä maahantuloon eikä keinona tukea ulkomaalaista liiketoimintaa kuntien tai valtion kustannuksella. Päinvastoin, on varmistettava, ettei yksikään suomalainen kunta joudu taloudelliseen tai hallinnolliseen vastuuseen riskialtteista hankkeista. On hyvä, että hallituksen esityksessä edellytetään maksullisuutta kolmansista maista tuleville opiskelijoille. Näin heidän kouluttautumisensa ei lankea suomalaisen veronmaksajan kannettavaksi.

Toisen asteen koulutuksen maksullisuus on arkipäivää lukuisissa maissa etenkin EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tuleville opiskelijoille ja tulee käytännöksi nyt myös Suomessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksen mukaan opiskelijarekrytointia on jopa ulkoistettu agenttien ja välikäsiä hoidettavaksi ilman riittävää valvontaa. Tämä saattaa heikentää jopa koulutuksen laatua mutta ennen kaikkea Suomen mainetta. Maksuttoman koulu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

tuksen on kuuluttava ensisijaisesti heille, jotka asuvat Suomessa pysyvästi ja ovat suomalaista yhteiskuntaa tukeva osa. Lukuvuosimaksujen käyttöönotto kolmansien maiden opiskelijoilta on askel oikeaan suuntaan, mutta se ei yksin riitä. Järjestelmä on rakennettava niin, että se on kestävä ja oikeudenmukainen suomalaisia veronmaksajia kohtaan. Koulutus ei saa olla kiertotie maahanmuuttoon. On estettävä tilanteet, joissa opiskeluperusteisia oleskelulupia käytetään pysyvän maahan jäämisen väylänä ilman todellista opiskelua tai työllistymistä. Siksi on tärkeää, että koulutuksen järjestäjillä on velvollisuus ilmoittaa viranomaisille väärinkäytöksistä ja että valvontaa tehostetaan.

Suomen on keskityttävä siihen, että oma nuorisomme saa laadukasta opetusta, riittävää ohjausta ja todellisia mahdollisuuksia työllistyä. Työvoimapulaa ei ratkaista koulutusperusteisella maahanmuutolla vaan kouluttamalla ja tukemalla suomalaisia nuoria ja aikuisia. Koulutuspolitiikan on oltava realistista ja kansallista, sellaista, joka palvelee suomalaista yhteiskuntaa ja julkisen talouden kestävyyttä. Koulutus on investointi tulevaisuuteen, mutta se ei saa muuttua maahantulobisnekseksi, jossa riskit jäävät suomalaisen veronmaksajan kannettavaksi.

Arvoisa herra puhemies! Lopuksi totean, että arvostan suuresti koulutusta ja sen tekijöitä, mutta ajattelen niin, että ensisijaisesti jokaisella suomalaisella nuorella on oltava mahdollisuus opiskella ja rakentaa tulevaisuutensa täällä kotimaassa. Se on koulutuspolitiikka, joka kantaa myös tuleville sukupolville. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.16 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Joku meistä edustajista saattaa ehkä käyttää joskus satunnaisesti tekoälyä puheiden kirjoittamisessa, mutta minä päätin käyttää Rantasalmen kunnan antamaa lausuntoa. Sen on kirjoittanut ihan elävä, oikea ihminen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kaavailemat, EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tuleville lukiolaisille suunnatut lukukausimaksut tulisivat todennäköisesti vähentämään merkittävästi monen pienen lukion opiskelijamääriä. Kunnan saaman rahoituksen lukiokoulutukseen vähentyessä heikkenisivät kunnan mahdollisuudet tarjota lukiopalvelua omassa kunnassa niille oman kunnan nuorille. Esimerkiksi Rantasalmen kunnassa asuville nuorille on tärkeää pystyä suorittamaan lukio-opinnot omassa kunnassa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana perusopetuksen päättäneistä lähes puolet on jatkanut toisen asteen opintoja oman kunnan lukiossa. Lähimpiin kaupunkeihin Savonlinnaan ja Varkauteen on kirkonkylältä matkaa noin 43 kilometriä, ja julkinen liikenne on niukkaa kuntakeskuksen ja kaupunkien välillä, käytännössä olematonta. Suuri osa nuorista lisäksi asuu kirkonkylän ulkopuolella, missä julkista liikennettä ei ole.

Mikäli omassa kunnassa ei järjestettäisi lukiokoulutusta, joutuisivat nuoret muuttamaan kaupunkiin lukiokoulutuksen perässä. Tämä saattaisi nuoret hyvin eriarvoiseen asemaan, koska kaikki perheet eivät pysty taloudellisesti tukemaan lapsensa opiskelua, asumista ja elämistä toisella paikkakunnalla. Lisäksi valtiolle koituisi kuluja, kun uusia nuoria tulisi Kelan opiskelija-asumislisän piiriin. Käytännössä valtion säästöt kuntien valtionosuuksista lukiokoulutukseen korvautuisivat helposti lisääntyvillä asumisesta aiheutuvilla kuluilla.

Lukion olemassaololla on ratkaisevan tärkeä merkitys paitsi lukiokoulutuksen saavutettavuudelle myös perusopetuksen laadulle pienessä kunnassa. Kaikilla Rantasalmen lukion opettajilla on yhtenäisvirka, ja suurimmalla osalla peruskoulun aineenopettajista on ope-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

tusta myös lukiossa. Pienten lukioiden olemassaolo takaa laadukkaan ja tasavertaisen perusopetuksen koko maan alueella.

Arvoisa puhemies! Kunnan tulee maksaa omarahoitusosuus toisen asteen koulutuksen järjestämisestä valtiolle. Valtionosuudet jaetaan sitten koulutuksenjärjestäjille opiskelijamäärien mukaan. Rantasalmen kokoiselle kunnalle toisen asteen koulutuksesta maksettava summa on tänä vuonna lähes miljoona euroa. Mikäli lukiokoulutusta ei olisi kunnassa, kaikki tämä raha ajautuisi pois omasta kunnasta koulutuksen järjestämiseen muualla maassa.

Valtionosuusjärjestelmä suosii kasvukeskuksia ja kuntia ja kaupunkeja, joissa on paljon nuoria, ja rapauttaa maaseutumaisia kuntia, joissa väestö on ikääntynyt. Kun valtio on harjoittanut kasvukeskuksia suosivaa aluepolitiikkaa, on kansainvälisten opiskelijoiden rekrytoiminen ollut pienen kunnan keino lisätä omaa nuorta väestönsaansa ja ylläpitää kuntaa virkeänä.

Arvoisa puhemies! Julkisuudessa lukukausimaksuja on perusteltu muun muassa sillä, että ulkomaalaisiin opiskelijoihin liittyy negatiivisia lieveilmiöitä. Myös tähän Rantasalmen kunta toteaa seuraavaa oman lukionsa kokemusten perusteella: ”Emme ole havainneet mitään kansainvälisiin opiskelijoihin liittyviä negatiivisia lieveilmiöitä kunnassamme. Usean vuoden kokemukset Rantasalmella EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta rekrytoituista lukiolaisista ovat pelkästään myönteisiä. Lukion opiskelijamäärä on noussut. Kansainväliset opiskelijat ovat motivoituneita ja omaavat hyvät pohjataidot suomalaiseen lukiokoulutukseen. He valmistuvat ajallaan ylioppilaiksi. He kehittävät lukion opiskeluilmapiiriä. He ovat aktiivisia harrastajia. Maaseudun nuoret voivat kansainvälistyä omassa koulussaan, saavat uusia ystäviä ja kontakteja eri puolilta maailmaa. Kunnan tyhjätkin kiinteistöt on voitu ottaa opiskelija-asuntokäyttöön, ja muun muassa kaupat, seurakunta ja ikääntyneiden palvelut ovat saaneet tarvitsemiaan kesätyöntekijöitä.” Näin siis Rantasalmella.

Arvoisa puhemies! Kansainväliset opiskelijat ovat monin tavoin tärkeitä pienten kuntien elinvoiman ylläpitämiselle. Lasten ja nuorten määrä vähenee edelleen vanhusten määrän lisääntyessä. Suomi tarvitsee lisää nuoria, jotta meillä riittää tulevaisuuden työntekijöitä ja veronmaksajia. Suomessa suomen kielellä lukiokoulutuksen suorittaneet ulkomaalaiset nuoret sitoutuvat merkittävältä osin myös suomenkielisiin jatko-opintoihin Sallan lukion vuodesta 2009 tehdyn seurantatutkimuksen perusteella. Voikin pitää todennäköisenä, että kansainväliset opiskelijat jatkavat kouluttautumista Suomessa myös lukion jälkeen ja valmistuvat siten myös suomen kielen taitoiseksi työvoimaresurssiksi maallemme. Tämä hallituksen esitys ei edistä näitä tavoitteita. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä. — Poissa. Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

17.21 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta. Lain myötä kolmansista maista tuleville opiskelijoille asetetaan lukuvuosimaksut ammatillisessa ja lukiokoulutuksessa. Ei ole veronmaksajien kannalta oikein, että suomalaiset maksavat kasvavissa määrin tulevien kolmansien maiden opiskelijoiden kustannukset. Tällä esityksellä hillitään tulijamäärää ja myös siirretään maksuvelvollisuus suomalaisilta tulijalle itselleen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

Kun katsomme erityisesti ammattikoulun tilannetta, sieltä olemme kuulleet, miten huono suomen kielen taito vaikeuttaa opettajan työtä opettaa. Tätä tilannetta ei ainakaan paranna se, että oppilaitokseen tulisi kasvavassa määrin opiskelijoita alueilta, missä suomi ei ole äidinkieli.

Aiemmin tällä hallituskaudella lukukausimaksut tulivat korkeakouluihin täyskattoelliseksi EU- ja Eta-alueiden ulkopuolisille opiskelijoille, ja nyt maksut opinnoista ulotetaan siis myös toiselle asteelle, mikä on erittäin hyvä asia.

Arvoisa puhemies! Ammatillisen lakiin ja lukiolakiin lisätään säännökset järjestäjien oikeudesta saada hakijan ja opiskelijan opiskelutiedot sekä oikeudesta luovuttaa tietoja Maahanmuuttovirastolle. Opiskelija- ja tutkijalakia muutetaan niin, että oleskelulupa opiskelua varten edellyttää koulutuksen järjestäjän määräämien maksujen suorittamista. Nämä ovat myös aivan erinomaisia muutoksia. Ei voi todellakaan olla niin, että esimerkiksi laittomasti maassa oleva menee jonnekin päin Suomea, saa opiskelupaikan ja opiskelee Suomessa verovaroin, vaikka on laittomasti maassa. Suomessa on ollut tapauksia, joissa laittonasti maassa olleella on ollut karkotus päällä ja hän on silti saanut opiskelupaikan. Nyt tiedonluovutus Maahanmuuttovirastolle lisää tietoa myös viranomaisten suuntaan ja edistää laittomien maasta poistamista. Hienoa, että tämä tiedonvaihto Maahanmuuttoviraston ja koulutuksen järjestäjien välillä helpottuu. Tällä ehkäistään myös kuvailemani kaltaista järjestelmämme hyväksikäyttöä.

Arvoisa puhemies! Lakikokonaisuus on juuri sellainen, joka tässä tilanteessa tarvitaan, ettei tilanne toisella asteella ulkomaalaisten opiskelijoiden kohdalla riistäydy käsistä. Lisäksi tällä puututaan nykyisen järjestelmän mahdollistamiin väärinkäytöksiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen poissa. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

17.24 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen uudistaminen on tarpeellista. Tämä hallituksen esitys tuo lisää joustoa, kannusteita ja toimintavapautta koulutuksen järjestäjille. On järkevää, että koulutus voi olla myös vientituote. Osaminen, laatu ja luotettavuus ovat suomalaisten vahvuuksia, joita maailmalla arvostetaan.

Samalla kun maksullista tilauskoulutusta avataan EU- ja Eta-maiden kansalaisille, on huolehdittava, että julkinen rahoitus kohdistuu suomalaisiin opiskelijoihin ja pysyvästi maassa asuviin. Tämä on reilua sekä veronmaksajille että koulutuksen järjestäjille.

Pidän hyvänä, että uusi rahoitusmalli palkitsee vaikuttavuudesta eli siitä, että opiskelija oikeasti valmistuu, työllistyy ja saa osaamista, jolle työelämässä on kysyntää. Tämä on vastuullista resurssien käyttöä ja vahvistaa ammatillisen koulutuksen asemaa osana työvoimapolitiikkaa. Pidän kuitenkin tärkeänä, että tehokkuuden rinnalla muistetaan yksilön tuki ja oppimisen oikeus. Uudistus vahvistaa erityisesti tuen saantia myös työpaikalla tapahtuvan koulutuksen aikana. Se on myös inhimillisesti ja yhteiskunnallisesti merkittävää. Oppimisen tuki ja erityinen ohjaus ovatkin uudistuksen ytimessä.

Näitä asioita olisi ollut hyvä miettiä ja painottaa myös silloin, kun oppivelvollisuusiän nostoa tehtiin 18 ikävuoteen saakka. Tällä hetkellä monet oppijoista roikkuvat kirjoilla koulussa ilman motivaatiota, koska laki pakottaa. Pakko ei yleensä luo osaamista: tarvitsemme yksilöllisiä polkuja ja ohjausta. Lisäksi oppilaat tarvitsevat perustaidot ja vahvan tuen perusopetuksessa sekä vielä toisella asteella, kuten nyt Orpon hallitus toteuttaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

Ammatillinen koulutus on ollut suomalaisen työn selkäranka. Nyt on meillä mahdollisuus vahvistaa sitä, palauttaa se takaisin uomilleen ja kehittää sitä edelleen alueiden tarpeisiin vastaten. Työ tarvitsee osaavat tekijänsä. Tähän on jatkossa keskityttävä huolellisemmin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar poissa, edustaja Vigelius poissa. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

17.27 Onni Rostila ps: Arvoisa puhemies! Sanotaan, että ilmaista tuhlataan aina. Suomen ei pidä olla koko maailman sosiaalitoimisto, mutta yhtä vähän Suomen pitää olla koko maailman ilmainen koulutuskeskus.

Hallitushan palautti ensin lukukausimaksut korkeakouluihin, ja nyt sama tehdään toiselle asteelle eli lukio- ja ammatilliseen opiskeluun. Myöskään valtionosuusrahoitusta ei enää saa sillä, että haalii ehdoin tahdoin vieraskielisiä opiskelijoita omiin oppilaitoksiinsa. Tässäkin ilmaista ei-kenenkään rahaa on valitettavasti tuhlattu.

Mitä tulee tähän argumenttiin keskustan esittämänä, että nyt elinvoimaisuus loppuu ja opiskelijoita ei enää riitä pienten kylien ja pienempien maaseutukuntien oppilaitoksiin, niin eihän tämä ole kestäväällä pohjalla, jos ajatellaan sitä, että veronmaksaja sitten lopulta sen kustantaa, että keinotekoisesti niin sanotusti tekohengitetään ulkomaalaisilla ihmisillä ja opiskelijoilla sitä niin sanottua elinvoimaa. Eli jonkunlaista hölmöläisen peiton jatkamistahan se on, ja siitä syystä perussuomalaiset eivät tällaisia kepulikonsteja suvaitse.

No, on tarpeen myöskin todeta, että myös tällainen julkisuudessa esillä ollut ja hyvin kyseenalainen lukiolaisten kaupallinen maahantuonti, jota tietysti tapahtui veronmaksajien rahoja kuppamalla, tapahtuu sitten jatkossa niin sanotusti markkinaehtoisemmin.

Loppuun tekee mieli kysyä keskustan edustajilta, että kun kouluja rakennettiin aikoinaan siksi, että oli oppilaita, niin onko nyt niin, että pitää hankkia ulkomailta oppilaita, että on kouluja. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.29 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Tämän hallituksen esityksen mukaan on arvioitu, että ammatillisen koulutuksen valtionrahoitusta voidaan ensi vuonna vähentää kymmenellä miljoonalla eurolla ja vuonna 27 ja siitä eteenpäin 15 miljoonalla eurolla ja vastaavasti lukiokoulutuksen rahoitusta ensi vuonna kahdella miljoonalla eurolla ja siitä eteenpäin kolmella miljoonalla eurolla. Tässä laissa ei oikein selviä, tavoitellaanko tässä nyt oikeasti sitä, että sinne ei tulisi jatkossa niitä maksullisia opiskelijoita ulkomailta vai että niitä tulisi, ja sitten kun heidät rahoitetaan muun kuin Suomen valtion toimesta, niin kuitenkin siellä syrjäseudulla ne pienetkin lukiot pystyvät toimimaan. No, valtiontaloudellisestihan tietysti se on sama asia: jos ei tule opiskelijoita ja ei anneta rahaa tai jos tulee opiskelijoita mutta heidät maksetaan muiden toimesta, niin ne ovat juuri nämä laskennalliset summat, jotka tässä äsken totesin.

Omana kantanani tässä asiassa haluaisin sanoa, että minusta on ihan päivänselvää, että se nykyinen tilanne on epätydyttävä. Eli näiltä osin tuen ihan tämän lain tarkoitusta, eli ei ole mitään järkeä siinä, että haalitaan ulkomailta lukioihin opiskelijoita vain sen takia, että ne sitten Suomen veronmaksajien toimesta maksetaan siellä. Mutta nythän me emme oikeasti tiedä, mitä tulevaisuudessa tulee tapahtumaan: tuleeko tapahtumaan merkittävää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

koulutusvientiä? Korkeakouluissahan näin on tapahtunut ja ammattikorkeakouluissa, mutta onko suomalainen lukio- tai ammattikoulutus sitten sillä tavalla vetovoimaista, että me saamme tänne maksettuja opiskelijoita? Jos näin on, niin silloinhan nämä koulutuspaikat ja koulutusyksiköt säilyvät, koska meille tulee sinne opiskelijoita. Jos näin ei ole, niin varmasti edessä on sitten joidenkin pienempien yksiköiden lakkautuksia, tai sitten me joudumme yhteiskunnassa miettimään, millä muulla tavalla me yritämme tätä tiheää verkkoa ylläpitää.

Varsinaisesti pyysin puheenvuoroni sen takia, että olin tässä tämän meneillään olevan eduskuntakauden kaksi ensimmäistä vuotta tarkastusvaliokunnan jäsen, ja me käynnistimme siellä, niin kuin tarkastusvaliokunnalla on tapana, omaehtoisia selvityksiä. Ensimmäisenhän niistä on valmistunut, ja se koski terveydenhuoltoa, ja toinen, joka ei ole vielä valmistunut, koskee koulutusta ja juuri tätä oppimisen tason alentumista Suomessa. Siinä yhteydessä näin itse asiassa ensimmäisen kerran tällä eduskuntaurallani selvät käyrät siitä, millä tavalla eriasteisessa koulutuksessa oppilaskohtainen meno on kehittynyt — varhaiskasvatus, perusopetus, lukio, ammattikoulu, ammattikorkeakoulu ja tiedekorkeakoulu — ja onhan se dramaattinen muutos, mikä on ollut, siis ammattikoulutuksessa oppilaskohtaisen rahoituksen romahdus. Ei niissä muissa itse asiassa ollut tapahtunut sellaista, mutta siellä on, ja tämä on se suurin epäkohta tässä koko ammattikoulutuskysymyksessä tällä hetkellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

17.33 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa herra puhemies! Täällä keskustan edustajat ovat esittäneet suurta huolta siitä, miten Lapin pienet lukiot nyt pärjäävät tämän uudistuksen tultua voimaan ensi elokuussa. Voin kertoa, että tuollaiset huolenaiheet perustuvat aika lailla huonoon itsetuntoon. Meillä on erittäin laadukasta lukiokoulutusta ja hyvät olosuhteet myöskin näissä pienissä kunnissa, jotka tätä lukiokoulutusta ovat tarjonneet. En yhtään epäile, etteikö jatkossakin tämän lukuvuosimaksun tultua voimaan sinne olisi kiinnostusta tulla edelleen opiskelemaan.

On täysin kestäväntöntä, että perustaisimme lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen jatkuvuuden pienissä kunnissa sen varaan, minkä verran saamme ulkomailta opiskelijoita näihin lukioihin. Kuten tässä ministerikin aikaisemmin kertoi, tämän osalta on jo perustettu työryhmä ministeriöön, joka miettii näitä vaihtoehtoja, miten harvaan asutulla alueella saamme järjestettyä edelleen laadukkaan lukiokoulutuksen esimerkiksi hyödyntäen etäopetusmahdollisuuksia ja miten maakunta pystyy miettimään laajemmin sitä koulutuksen järjestämistä.

Jotenkin tämä keskustelu menee väärille urille, kun puhumme alaikäisistä lapsista ja siitä, että nyt kunnan elinvoiman täytyy rakentua sen varaan, miten saamme näitä alaikäisiä koulutettavia sinne mahdollisimman paljon, jotta kunta pysyy jatkossakin sillä pystyssä. Eli täytyy palauttaa maalaisjärki tähän keskusteluun ja miettiä oikeasti, miten tässä, kun koulutettavia, siis lapsia, on yhä vähemmän, järjestämme jatkossakin laadukkaasti ja hyvin tämän koulutuksen. Se ei voi perustua pelkästään siihen, että saamme veronmaksajien rahoilla koulutettavia ulkomaalaisia Suomeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Vastauspuheenvuoro, edustaja Lindén, yksi minuutti, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

17.35 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kysyn edustaja Seppäselältä: kumpi nyt on tämän lain tarkoitus, se, että sinne ei tule niitä opiskelijoita, vai se, että sinne tulee niitä opiskelijoita mutta heidät maksetaan jonkun muun toimesta kuin suomalaisten veronmaksajien toimesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Vastauspuheenvuoro, edustaja Seppänen, olkaa hyvä, yksi minuutti.

17.36 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän lain tarkoitus on tietenkin se, että jatkossakin tänne voi tulla kansainvälisiä opiskelijoita opiskelemaan mutta ei suomalaisen veronmaksajan rahoilla. Eli tämä laki on nimenomaan tarkoitettu siihen, että jatkossa nämä kustannukset siirtyvät kansainväliselle opiskelijalle, joka tulee tähän Suomen koulutusjärjestelmään kouluttautumaan. [Aki Lindén: Eihän se kouluverkko silloin harvene mihinkään!] — No nimenomaan. [Aki Lindénin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lindén, jos te haluatte kommentoida edustaja Seppäsen puheenvuoroa, niin olkaa hyvä ja pyytäkää vastauspuheenvuoroa. — Olkaa hyvä, yksi minuutti.

17.36 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Aivan oikein ojensitte minua tässä, eli näinhän sen kuuluu mennä. — Kiinnitin huomiota siihen, että edustaja Seppäsen edellisessä puheenvuorossa puhuttiin kovasti siitä, että siellä sitten tulee vähemmän näitä ulkomailta tulevia koulutettavia ja sen seurauksena sitten tarvitaan työryhmä, joka miettii, mitenkä sitä harvenevaa lukioverkkoa ja muuta sitten rakenteellisesti korjataan. Mutta nyt tässä vastauksessa minun kysymykseeni te sanoitte, että tavoitehan tässä on kuitenkin, että sinne tulee entinen määrä tai mielellään jopa enemmän niitä ulkomaalaisia opiskelijoita mutta jonkun muun maksamana kuin tässä tapauksessa suomalaisten veronmaksajien. Jos näin on, niin tämän on hyvä tilanne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, vastauspuheenvuoro, yksi minuutti, olkaa hyvä.

17.37 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa syntyvyysluku on 1,26. Meidän lapsimäärä vähenee rajusti tulevina vuosina. Ei tietenkään ole tarkoitus, että tätä vähenevää määrää korvattaisiin näillä ulkomaalaisilla opiskelijoilla. He ovat tervetulleita, mutta me emme voi meidän koulutusjärjestelmää, meidän lukioverkkoa, meidän ammattikoulutusverkkoa rakentaa sen varaan, minkä verran meille tulee ulkomaisia opiskelijoita. Totta kai meidän pitää ensisijaisesti rakentaa se sille määrälle, mitä meillä on suomalaisia lapsia koulutettavana, ja sen jälkeen, tervetuloa, lisäksi kansainvälisiä opiskelijoita, mikäli se tämän järjestelmän sisällä on mahdollista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Sitten palaamme listalle. Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

17.38 **Miko Bergbom ps:** Arvoisa herra puhemies! Suomi ei tietenkään voi olla koko maailman sosiaalitoimisto, ei myöskään terveyskeskus, mutta ei myöskään maksuton kou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

lutuskeskus kaikille maailman kansalaisille. Hallitushan on ottanut käyttöön lukukausimaksut jo korkeakouluissa, mutta nyt jatkossa ne tullaan ulottamaan myös toiselle asteelle ammattikouluihin ja lukioihin niille kolmansien maiden opiskelijoille, jotka Suomeen tulevat.

Se, miksi näin tehdään, johtuu monesta syystä, mutta yksi on myös se, että tästä on valitettavasti tässäkin maassa tullut joidenkin toimijoiden bisnes. Eli siis kuskataan ympäri maailmaa nuoria opiskelemaan Suomeen, ja sitten tehdään sillä bisnestä ja tienataan rahaa. Eli käytännössä käytetään hyväksi suomalaista järjestelmää ja meidän maksutonta koulujärjestelmää, ja tämä ei tietenkään ole ok.

Olin kuulevinani etenkin keskustan suunnalta, että tätä esitystä vastustettiin hyvin voimakkaasti. Argumentit, joilla sitä vastustettiin, olivat vähintäänkin kummallisia, mutta olin aistivini sen, että siellä suurin huoli liittyi siihen, että joidenkin koulujen tulevaisuus on vaakalaudalla, mikäli meidän toinen aste on kolmansien maiden opiskelijoille maksullinen jatkossa. Tietysti voi kysyä, että onko se sitten elinvoimaista politiikkaa perustaa kouluverkon tulevaisuus siihen, että jatkossakin maailmalta tulee nuoria opiskelemaan maksutta meidän verorahoitteiseen koulujärjestelmään. Nähdäkseni se ei ole hirveän hyvä elinvoiman tae.

Toisaalta: Vierailimme esimerkiksi työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kanssa viime viikolla Lontoossa, ja siellähän on tosiaan maksullinen koulutus kolmansien maiden opiskelijoille, mutta siitä huolimatta siellä alkaa olla tilanne se, että väkeä tulee enemmän kuin, sanotaan, on mahdollisuutta enää ottaa vastaan. Siellä ymmärtääkseni lukukausimaksut ovat esimerkiksi korkeakouluilla vielä huomattavasti Suomea suuremmat, mutta siitä huolimatta kolmansista maista tulee valtavasti ihmisiä ja itse asiassa EU-alueelta nykyään huomattavasti vähemmän. Tämä oli se tilanne sitten Lontoossa, ja siellä vähän pohdiskeltiin sitä, että mitenäs asian kanssa tullaan jatkossa tekemään.

Sitten nostettiin esiin myös se, että onko sitten suomalainen toisen asteen koulutus, lukiokoulutus, esimerkiksi vertailukelpoista ja onko se niin laadukasta, että tänne sitten haluaa joku tulla ihan vaan varta vasten myös maksamaankin siitä. Sellainen knoppitieto, minkä myös Lontoosta kuulin suurlähetystön tiloissa virkamieheltä: Hän osasi kertoa, että oli kuullut eräässä tilaisuudessa, että suomalaisen ylioppilaan lukutaito on paremmalla tasolla kuin Britanniassa yliopiston käyneellä opiskelijalla, ja tämä oli itse asiassa erittäin mielenkiintoinen tieto. Tämä oli jostain tällainen kansainvälisten tilastotieteilijöitten havainto, että lukutaito suomalaisella ylioppilaalla on paremmalla tasolla kuin Britanniassa yliopistosta valmistuneilta henkilöiltä. Se kertoo ehkä jotain siitä, kuinka laadukas koulujärjestelmä meillä on, ja hyvä näin, ja pidetään se sellaisena jatkossakin.

Mutta eihän se tietenkään voi olla niin, että meidän lukioverkko tai toisen asteen verkko perustuu vain ja ainoastaan maahanmuuttoon. Kyllä sen pitää perustua siihen, että Suomessa on nuoria ja syntyvyyttä saadaan kasvatettua, millä sitten turvataan se kouluverkon kesävyys myös tulevaisuudessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

17.41 Onni Rostila ps: Arvoisa puhemies! Kyllähän se lienee realismia todeta, että vaikka edelleenkin toivotetaan tervetulleeksi omakustanteisesti kansainvälisiä opiskelijoita, niin kuten aiemmassa puheenvuorossani totesin, ilmaista tuhlataan aina. Me ollaan nähty aika karujakin lukemia tällaisista ryöpsähdyksistä ja ryntäyksistä silloin, kun ei ole ollut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

edes alkeellisia hakumaksuja, saati nyt lukukausimaksuja, ja ne lukemat ovat olleet päättä huimaavia, mitä on sitten tänne kolmansista maista haettu. Tämähän on tietysti herättänyt sen muutostarpeen hyvin voimakkaasti, ja hallitus tässä toimii.

Hiukan vielä täydentääkseni tätä ongelmaa, mikä on ollut hyvin silmiinpistävä. Aikamoisen kontrastin muodostaa esimerkiksi keskustan edustajien esittämään aika ruususeen kuvaukseen siitä, mikä se nykytila on, kun Helsingin Sanomat muun muassa syyskuun lopussa uutisoi: ”Ammattiopisto haali kielitaidottomia opiskelijoita Venäjältä ja Kiinasta, tuki ei ole vielä peritty takaisin.” Tässä jutussa käytiin läpi siis hyvin merkittävien summien, julkisen rahan, maksujen takaisinperinnän perusteita ja sitä, että oppilaitos oli esimerkiksi hylätyistä suomen kielen kokeista huolimatta ottanut opiskelijoita sisään, siis omia sääntöjään rikkoen. Tähän siis viittaa itse, kun puhun näistä kepulikonsteista, että jos me luodaan tällaisia kannustimia erilaiseen osaoptimointiin tässä niin sanotussa maahanmuuttoteollisuudessa tai kotouttamisteollisuudessa ja kukaan ei valvo päältäpäin, miten sitä systeemiä mahdollisesti sitten voidaan hyväksikäyttää, siis ennen tämän hallituksen kautta, niin on ihan selvä asia, että niitä verovarvoja, julkista rahaa, juoksee sitten sinne, tänne ja tuonne.

Näin ollen on myös nostettava esiin esimerkiksi Marinin hallituksen, siis edellisen hallituksen hyvin haitallinen opiskeluperäiseen maahanmuuttoon liittyvä uudistus, josta Ilta-lehden analyysissä otsikoidaan: ”Näin ulkomaisten opiskelijoiden perheenjäsenistä tuli Suomelle nopeasti kasvava kuluerä.” Tässä asiassa hyvin väärin perustein ja ylioptimistisin perustein edellinen hallitus tasoitti tietä juuri tälle haitalliselle ja hallitsemattomalle opiskeluperäiselle maahanmuutolle, ja tämä hallitus joutuu sitten näitä porsaanreikiä tilkitsemään. Myös tähän opiskeluperäiseen maahanmuuttoon liittyy valtavasti näitä ongelmia, joista valitettavasti muut puolueet kuin perussuomalaiset eivät oikein tahdo päästä puusta pitkälle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

17.44 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa herra puhemies! Meillä on laadukas suomalainen koulutusjärjestelmä, josta me voimme olla ylpeitä. Se, mitä tässä esityksessä voimme pohtia jatkoa varten, on se, miten kunnat voisivat sitten yhteistyöllä, yhteisillä alustoilla, ehkäpä kuntayhtymissä yhdessä miettiä tammöistä järjestelmää, jolla he pystyvät esimerkiksi näitä hakemuksia ja sopimuksia sitten käsittelemään. Eli pienillä kunnilla, jotka vastaavat lukio- ja ammatillisesta koulutuksesta, ei välttämättä ole resursseja tällaiseen sopimusten ja hakemusten käsittelyyn. Tämä voisi olla sellainen kehittämisen paikka. Eli kuntayhtymiä varmasti löytyy kaikista maakunnista, ja siellä sitten voitaisiin auttaa näitä pienempiä kuntia näissä järjestelmissä ja käytännön asioissa, kun jatkossa perimme näitä maksuja ja otamme opiskelijoita ulkomailta näihin lukioihin. — Tällainen huomio.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

17.46 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Hieman ihmettelen sitä, kun tässä salissa käytiin aiemmin keskustelua näistä lukuvuosimaksuista, että kaikesta huolimatta keskusta kuitenkin suuresti vastusti näitä tiukennuksia, joita olemme tekemässä. Yhtäkään keskustan kansanedustajaa ei ole nyt paikalla, mutta kyseenalaistan voimakkaasti sen vastustuksen. Mutta toisaalta, kun katsoo keskustan linjaa tällä vaalikaudella, en yhtään ihmettele.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

Nimittäin kun tässä hallituksessa kiristimme aiemmin kansalaisuuden saamisen ehtoja, korotimme asumisaikavaatimusta, keskusta äänesti vastaan punavihreän vasemmiston tavoin. Kun me korotimme ulkomaalaiselta työntekijältä vaadittua tuloarajaa, keskusta vastusti punavihreän vasemmiston tavoin. Kun me asetimme ulkomaalaiselle työntekijälle hänen työttömäksi jäädessään vaatimuksen työllistyä kolmessa tai kuudessa kuukaudessa, keskusta vastusti punavihreän vasemmiston tavoin. Ja kun me estimme turvapaikanhakijoiden kaistanvaihdon eli käytännössä meidän maahantulosaännösten kiertämisen, keskusta vastusti punavihreän vasemmiston tavoin. Kerta toisensa jälkeen keskusta valitsee äänestää aivan kuin he olisivat yhä osa punavihreää hallitusta, kuten Marinin—Saarikon kaudella olivat. Nyt oppositiossa he toimivat hyvin samalla tavalla.

Erityisen ihmeellisenä pidän sitä, että kun näissä keskustalaisissa kunnissa ja syrjäseuduilla on kieltämättä ongelmia sen suhteen, että saadaan pidettyä ne asutettuina, että siellä saadaan säilytettyä se palveluverkko, niin keskustan ratkaisu näiden alueiden elinvoiman säilyttämiseksi on luoda tämmöisiä osaoptimoivia rakenteita, joissa kunnalla ei välttämättä ole kokonaisvastuuta siitä, millaista maahanmuuttoa sinne haalitaan kouluja täyttämään tai palveluita käyttämään. Valtio maksaa siitä, että koulut täytetään toisella asteella, jopa korkeakouluissa, ulkomaalaisilla opiskelijoilla, ja kustannukset valuvat valtiolle ja yleisesti ottaen suomalaisten veronmaksajien maksettavaksi — tällaista keinotekoista tekohengittämistä syrjäseuduilla, kun oikeasti ratkaisun on oltava jossain muualla kuin siinä, että meidän kouluja pidetään pystyssä siten, että tuodaan opiskelijat maailmalta sinne ja että heiltä ei vaadita edes maksua. Eiväthän suomalainen peruskoulutus tai toinen aste tai korkeakoulut voi olla mitään globaaleja koulutuskeskuksia vailla kustannuksia ja maksuja. Se maksuton suomalainen koulutusjärjestelmä ei ole tarkoitettu maksuttomaksi globaaliksi koulutusjärjestelmäksi vaan ensisijaisesti nimenomaan suomalaisille, ja tällaisella keskustalaisella tekohengittämisellä ei tule niitä toisen asteen koulutuskeskuksiakaan ylläpitää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

17.49 Milla Lahdenperä kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Erinomainen puheenvuoro edustaja Vigeliukselta. Kyllä ilman muuta maksu täytyy olla, lukukausimaksut ja nämä maksut EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tuleville. Ei kuulu suomalaisille veronmaksajille heidän koulutuksensa maksaminen.

Minusta meidän pitäisi miettiä kokonaisuudessaan koulutussektorin kehittämistä sieltä varhaiskasvatuksesta korkeakouluun juurikin vähenevien lapsimäärien vuoksi: miten me uudistetaan ja keskitytään olennaiseen opettamisessa. Erityisesti ammatillisessa koulutuksessa tällä hetkellä on järjestetty noin toistasataa erilaista koulutusta, joista varmasti on syytä priorisoida nyt niitä tärkeimpiä. Osittain tämä toiminnanohjauskokeilu siihen ehkä vastaakin.

Tässä kyseisessä esityksessä on myös tilauskoulutus, mikä on erittäin hyvä yrityksille, jotka tarvitsevat tietynlaista koulutusta. Ne pystyvät jatkossa tilaamaan tämän koulutuksen ammatillisesta koulutuksesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.50 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Aivan ensimmäiseksi haluan vielä kerran palauttaa mieliin sen, mitä sanoin aiemmassa puheenvuorossa, että ammatillinen koulutus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

on kriisissä monta vuotta jatkuneiden resurssileikkausten takia. Tämä näkyy siinä, että meidän teollisuutemme ei saa sieltä tällä hetkellä ammattitaitoista työvoimaa siinä laajuudessa kuin pitäisi. Me keskustelimme täällä teollisuuspoliittisesta selonteosta viime viikolla, ja minun mielestä tämä on äärettömän tärkeä asia, että meidän pitäisi laittaa tämä ammatillinen koulutus oikeasti kuntoon. Tämä on se iso kysymys tässä.

Sitten toinen kommentti tuosta koulutusviennistä. Kun tuossa äsken tein tällaisen pienen otsikkohaun, niin sattui mielenkiintoinen asia sieltä. Elinkeinoelämän keskusliiton tiedote: ”Koulutusviennistä kasvua ja uusia työpaikkoja — nyt jo maailmalla näyttöjä suomalaisista tuotteista”. ”Tiekartta tiivistää yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyötä. Elinkeinoelämän keskusliitto EK on korostanut elinkeinoelämän omaa roolia ja yhteistyön merkitystä julkisen sektorin kanssa luotaessa Suomen linjaa koulutusosaamisen liiketoiminnassa.” Edelleen kerrotaan: ”Koulutuksen maailmanlaajuiset markkinat ovat arviolta noin seitsemäntuhatta miljardia euroa. Tästä Suomi, koulutuksen mallioppilas monessa muussa maassa, yrittää napata osansa liikevaihtona ja työpaikkoina.” Eli koulutusvienti on erittäin tärkeä asia, ja itse olen sen kannattaja.

Tässä perimmäinen pohdinta on nyt koko aika se, onko tässä lakiuudistuksessa kysymys siitä, että me oikeasti luomme edellytyksiä koulutusviennille, vai siitä, että me itse asiassa toivomme, että sinne ei tule niitä koululaisia, kun laitetaan se lukukausimaksu. Tätähän olen tässä nyt jo vastauspuheenvuorossa perännyt.

Mutta ihan viimeisenä kommenttina pikkuisen asian vierestä: En itse nyt siitä mitään haavaa siipeeni saa, jos täällä käytetään tällaisia termiä kuin ”punavihreä” tai jotain muuta, mutta joskus sanoin edeltävälle eduskunnan puhemiehelle, taisi olla silloin edustaja Rinne, että itse miellän itseni enemmän sosiaalidemokraatiksi ja tämä punavihreys ei ole minulle itselleni ihan leimallista tässä. En minäkään käytä tässä mitään värimääreitä, en puhu sinimustista tai keltamustista tai mistään muustakaan. Eiköhän jätetä nämä värit sil-lensä ja puhutaan perussuomalaisista ja sosiaalidemokraateista ja kokoomuslaisista ja keskustalaisista. Sehän on kuitenkin yleinen ja hyväksi havaittu tapa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rostila, olkaa hyvä.

17.53 Onni Rostila ps: Arvoisa puhemies! Ehkä ensin lyhyenä kommenttina tuohon viimeksi sanottuun: Ymmärrän kyllä tämän vetoimuksen ikään kuin asiallisemmasta viittauksesta keskustelukumppaneihin täällä salissa, ja se on varmasti ihan perusteltu, joskaan en itse näe, että esimerkiksi punavihreys olisi yhteismitallinen vaikka sinimustuuden kanssa, joka sitten viittaa vähän niin kuin erityyppisiin aatemaailmoihin kuin taas tällainen aika yleisesti poliittisessa keskustelussa tämän salin ulkopuolellakin käytetty punavihreys, mutta ei siitä sen enempää.

Oikeastaan halusin vain kommentoida tätä kysymystä tästä syrjäseutujen tai maaseutukuntien koulujen tietynlaisesta tekohengityksestä. Tämähän liittyy laajempaan kysymykseen, niin kuin edustaja Seppänen viittasi. Me ei voida ulkoistaa suomalaisten heikkoa syntyvyyttä ulkomaalaisille. Se ei ole realismia. Syntyvyyshän laskee globaalisti ihan muutamia maailmankolkkia lukuun ottamatta kaikkialla, jolloinka kaikki tällaiset hyvin väliaikaiset ja keinotekoiset ratkaisut ovat vähän sellaista tölkin eteenpäin potkimista tyhjällä kadulla. Se on todellisuuspakoista ja hyvin absurdia, voisi sanoa jopa tietynlaista denialismia. Se köysi tulee vetävän käteen, ja meidän täytyy hyväksyä tosiasiat — kuten sanotaan, se on viisauden alku. Tätä realismia jään kovasti kaipaamaan erityisesti keskustan puheen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

vuoroista, ja koska sitä ei löydy, herää myös kysymys siitä, ajaako keskusta tässä nyt maaseudun asiaa vai maaseudun keskustalaisten asiaa. Ajaako keskusta siis näitten oppilaitosten asiaa, jotka nyt osin ovat menettämässä näitä tavallaan perusteettomia, katteettomia julkisia varoja, vai ajaako keskusta asukkaiden asiaa? Minusta tämä on aidosti kyllä aika avoin kysymys. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

17.55 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Miksi meidän pitää olla kiinnostuneita näistä pienistä rajaseutujen lukioista: Ei siksi, että on tärkeää, että siellä on lukio, vaan koska asuttu raja on turvallinen raja. Ei me haluta pitää näitä syrjäseutuja asuttuna sen takia, että on kivaa, että siellä on ihmisiä. Jos Suomi siirtyy kokonaan länsirajalle ja itäraja tyhjenee kokonaan, niin se ei ole hyvä asia, ei yhdenkään suomalaisen kannalta.

No, näissä pienissä lukioissa ja peruskouluissa on usein yhteiset opettajat, eli opetus on järjestetty siten, että siellä tapahtuu perusopetusta ja lukio-opetusta, ja tällä tavalla saadaan nämä opettajien tunnit ikään kuin täyteen. Nyt kun tämä muutos tulee — ja todennäköistä on, että useissa lukioissa ja perusopetuksen oppilaitoksissa joudutaan tarkastelemaan niitä tapoja, millä tätä opetusta annetaan — niin meidän täytyy myös tarkastella perusopetuslakia, koska perusopetuslaki lähtee siitä, että opetus järjestetään lähiopetuksena. Jotta nämä tunnit voidaan saada opettajille täyteen tämmöisissä pienemmissäkin ryhmissä, pienemmillä oppilasmäärillä, niin meidän täytyy todennäköisesti lisätä myöskin etäopetuksen määrää, ja silloin tullaan perusopetuslakiin, joka lähtee siitä, että vain rajatuissa poikkeustilanteissa voidaan järjestää opetusta etäopetuksena, esimerkiksi valmiuslain ollessa käytössä tai ylipäättään poikkeusoloissa tartuntatautilain perusteella.

Lukioissa tämä ei välttämättä vaadi niin isoa muutosta. Siellä päästäisiin kevyemmällä lakimuutoksilla, mutta ylipäättään näitä kannattaa lähteä jo tarkastelemaan ja valmistelemaan, koska tämä demografinen muutos on niin rajua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

17.58 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Vastaan edustaja Lindénille, että aion jatkossakin tässä salissa punavihreistä puolueista puhuessani puhutella kollektiivisesti teitä punavihreinä, koska näen, että vasemmistoliitto, vihreät ja SDP ovat hyvin yhteneväisiä itse asiassa monellakin politiikan saralla, useammalla politiikan saralla kuin tämän vaalikauden alussa uskoinkaan. Oppositiossa olette löytäneet käytännössä samanlaisen linjan kaikissa maahanmuuttopolitiikan kiristyksissä, kansalaistamispoliitiikan kiristyksissä, kotouttamispoliitiikan kiristyksissä, ja usein vieläpä olette saaneet keskustankin sinne vasemmiston kelkkaan mukaan.

Toisaalta jos paheksuu sitä kielenkäyttöä, että useammasta puolueesta puhutaan jonkinlaisena kollektiivina, joka saattaa olla kielteisen kuuloinen sanamuoto, tässä kunnostautui jo ennen viime eduskuntavaaleja puheenjohtajanne Sanna Marin, joka kertoi meille, että kokoomuksen ja perussuomalaisten varaan rakentuisi vaalien jälkeen sinimusta hallitus, joka on siis suora viittaus erinäisiin fasistisiin ja äärioikeistolaisiin toimijoihin, ja samalla suorittamisella on jatkanut myös nykyinen puheenjohtajanne Antti Lindtman, joka kovassa gallupjohdossaan kertoo meille, että valtiovarainministeri Riikka Purra on antanut ko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

din rasistiselle, ihmisvihamieliselle ja eurooppalaiselle äärioikeistolaistyyppiselle puheelle.

Väitän, että se, että viitataan teihin asiayhteydessä maahanmuuttopolitiikasta puhuessani punavihreinä, on aika pientä sen rinnalla, että teidän puheenjohtajanne puhuvat sinimustista, äärioikeistolaisista ja ihmisvihamielisistä puolueista puhuessaan perussuomalaisista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

18.00 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnassa joutuu tekemään erilaisia valintoja, ja tämäkin esitys on erittäin hyvä esimerkki siitä. Tänään keskustan kansanedustajat etunenässä vastustavat toiselle asteelle säädettäviä lukukausimaksuja kolmansien maiden opiskelijoille perusteilla, jotka eivät nähdäkseni ole Suomen kansallisten etujen mukaisia. Siinä kumpuaa ajatus siitä, että on veronmaksajien, siis kaikkien suomalaisten veronmaksajien, tehtävä rahoittaa jokaisen syrjäkoulun tulevaisuus sillä, että raahataan sitten vaikka Nicaraguasta taikka Aasiasta tai kolmansista maista laajemmin opiskelijoita veronmaksajien kustantamana opiskelemaan sinne ja tällä tavalla ylläpidetään ja tekoehgitetään niitä kouluja. Tämä ei voi olla näin.

Suomen kansallisten etujen mukaista on, että kolmansien maiden opiskelijoille, myös toiselle asteelle, määritellään lukukausimaksut, joilla he osallistuvat sen saamansa koulutuksen kustannuksiin. Tämän jälkeen tervetuloa opiskelemaan. Mutta keskusta ajattelee, että tätä esitystä ei tarvitse tehdä, koska heidän näkökulmastaan tämä saattaa vähentää näiden opiskelijoiden halua tulla Suomeen, mikäli he joutuvat kustantamaan. Eli toisin sanoen he ajattelevat, että on Suomen veronmaksajien kollektiivinen tehtävä pelastaa yksittäinen koulu siten, että kolmansista maista tullaan opiskelemaan näihin kouluihin, ja näin se ei tietenkään voi olla. Kummaksun tätä ajattelumallia ja ajattelen, että tässä salissa ensisijaisesti pitää tarkastella, mikä on Suomen edun mukaista, ei yksittäisen kunnan, ei yksittäisen alueen etujen mukaista.

Toisinaan ne ovat yhteneväisiä. Se, että jollakin alueella tehdään joitakin päätöksiä, esimerkiksi täältä säädetään joitain päätöksiä, voi olla jonkun kunnan etujen mukaista tai jonkun alueen edun mukaista, mutta samanaikaisesti ne ovat myös Suomen etujen mukaisia. Ja siltä pohjalta näitä pitää aina tarkastella, mikä parhaimmillaan hyödyttää Suomen yhteiskuntaa. Nähdäkseni nämä lukukausimaksut ovat toimi, joka on järkevää tehdä. Niin paljon väärinkäytöksiä on nähty tämän toisenkin asteen ympärillä, mitä tulee kolmansien maiden opiskelijoihin. Siis Suomessa on perustettu yrityksiä, jotka tekevät ihan puhdasta liiketoimintaa sillä, että raahataan nuoria, jopa alaikäisiä, opiskelemaan Suomeen ja sitten peritään heiltä maksuja siitä ja tehdään bisnestä sillä, liiketoimintaa näitten nuorien kustannuksella. Tämänkin lystin ovat tähän mennessä maksaneet suomalaiset veronmaksajat. Nyt sille tehdään loppu, ja se on hyvä näin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

18.02 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Toisen asteen koulutuksen tulee tietenkin olla maksullinen näille ulkomailta tuleville. Elämme taloudellisesti haastavaa aikaa, jossa paineita koulutuksenkin leikkauksiin on. Meidän pitää huolehtia siitä, että jokainen suomalainen lapsi saa edelleen tarvitsemansa hyvän koulutuksen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

Ammatillisessa koulutuksessa on paljon haasteita ja kehitettävää. Lähiopetukseen on kiinnitettävä huomiota. Me tarvitsemme tulevaisuudessa myös niitä ammatti-ihmisiä, jotka pystyvät tekemään juuri niitä töitä, joita robotit ja tekoäly eivät voi tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

18.03 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Tahtoisin vielä virittää pientä aivopureskeltavaa ja ajattelua tästä koulutuksen tilasta yleisestikin Suomessa:

Meillä on aika monta vaalikautta eriväriset hallitukset joutuneet ja valinneet tehdä aika vaikeitakin säästöpäätöksiä koulutuksen saralla. Se ei johdu siitä, että nämä hallitukset erityisesti inhoaisivat, vihaisivat tai halveksisivat opetusta ja koulutusta, vaan siksi, että valtiontalouden tilanne on ollut hyvin vaikea ja koulutus on kieltämättä sekä valtiolle että kuntapuolelle iso menoerä. Se on tuottoisaa, se on kannattavaa. Me haluamme pitää kiinni siitä, että suomalaiset saavat maksutonta koulutusta, mutta vaikeaa se tulee olemaan, jos valtiontaloutta ei saada kuntoon. Todennäköisesti erilaiset pienemmät maksuerät pikkuhiljaa muuttuvat maksullisiksi, jos rahaa ei saada, jos verotuloja ei saada kasvuun, jos toisaalta valtiota, sen bkt:tä, ei saada kasvuun.

Tässä on meillä isoja haasteita edessä, ja se pakottaa meitä miettimään prioriteetteja ei pelkästään koulutuksen saralla vaan myös terveydenhuollossa, muissa julkisissa palveluissa — ei yksin koulutuksen saralla. Ja kun me mietimme näitä erilaisia toimia, niin esimerkiksi tänä vaalikautena ja tässä hallituksessa on tehty terveydenhuollossa, yleisesti maahanmuuttopolitiikassa ja jo koulutuksenkin saralla tällaisia arvovalintoja, että ollaan haluttu pitää kiinni siitä, että lähtökohtaisesti koulutus on maksutonta, mutta koska sitä rahaa on jostain saatava ja sitä on jostakin säästettävä, niin koetetaan löytää jokaiselta sektorilta — koulutuksesta, oikeuslaitoksesta, terveyspalveluista, ja niin edelleen — niitä pieniä puroja, joista voidaan säästää ja joilla voidaan kannustaa kehitystä parempaan suuntaan. Näin on esimerkiksi terveydenhuollon saralla se, että laittomasti maassa oleskelevien palvelutarjontaa rajataan, toisin kuin aiempi hallitus päätti, että sitä oikeutta laajennetaan. Nyt vastaavasti koulutuksen saralla yksi helppo toimi, joka voidaan tehdä ja joka tehtiin jo korkeakoulutuksen tasolla, on se, että vaaditaan lukuvuosimaksuja EU- ja Eta-maiden ulkopuolisilta opiskelijoilta. Näin saadaan sitä kassavirtaa, näin pidetään huolta, että voidaan pitää kiinni niistä kaikista tärkeimmistä peruspalveluista terveydenhuollon, koulutuksen ja muiden saroilla.

Se, että tämä, joka saatiin jo korkeakouluihin, lukuvuosimaksut, laajenee nyt toiselle asteelle, on ehdottoman hyvä asia. Sillä pidetään huoli juuri siitä rahoituspohjasta ja että me pystymme kouluttamaan jatkossakin suomalaisia opiskelijoita, ja jos meille saapuu ulkomailta EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta ulkomaalaisia opiskelijoita, niin he osallistuvat tämän järjestelmän rahoittamiseen. Eikö se ole reilua?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

18.06 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Olen jo täällä muutamaan kertaan todennut, että tässä nyt tehtävät ratkaisut näiden koulutusten saamiseksi maksullisiksi ovat ihan järkeviä, mutta en nyt ole halukas laajentamaan tätä keskustelua, niin kuin äskenen puhuja alkaessaan puhumaan sitten siitä, mitä esimerkiksi terveydenhuollossa tapahtuu. Kun sen lain käsittely tänne aikanaan tulee, niin tulen osoittamaan — ja tiedän sen jo etukäteen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2025 vp

— että euronkaan säästöä ei siitä asiasta ole tulossa, mitä nyt sitten kuitenkin on luultu. Mutta ei käsitellä sitä nyt tässä yhteydessä tämän enempää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.